

Міністерство освіти і науки України
Кіровоградський національний технічний університет

Факультет обліку та фінансів
Кафедра «Бухгалтерський облік»

Методичні вказівки з проведення практичних занять

з дисципліни
«Облік торговельних операцій»

Галузь знань – 0305 «Економіка та підприємництво»
Напрямок підготовки – 6.03050901 «Облік і аудит»
Освітньо-кваліфікаційний рівень – «бакалавр»

Укладачі – Смірнова І.В., Смірнова Н.В.

Обговорено і схвалено на засіданні
кафедри бухгалтерського обліку
19.04.2016 р. протокол № 15.

Методичні вказівки з проведенню практичних занять з дисципліни «Облік торговельних операцій» для студентів напряму підготовки 6.030509 «Облік та аудит» / автори-укладачі: Смірнова І.В, Смірнова Н.В. – Кіровоград: КНТУ, 2016. - 60 с.

Автори-укладачі:

Смірнова Ірина Володимирівна, к.е.н., доцент

Смірнова Надія Володимирівна, к.е.н., доцент

Рецензент:

завідувач кафедри «Бухгалтерський облік»

Пальчук Оксана Володимирівна, к.е.н., доцент

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0305 «Економіка та підприємництво»	за вибором	
Загальна кількість годин - 60	Напрямок підготовки: 6.030509 Облік і аудит	Рік підготовки:	
		4	5
	Спеціальність (професійне спрямування):	Семестр	
		8	9
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,29	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	14 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		32 год.	56 год.
		Індивідуальні завдання	
		4 год.	4 год.
Вид контролю: залік			

II. МЕТА, ЗАВДАННЯ І ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ, ЇЇ МІСЦЕ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Мета - формування у студентів ґрунтовної системи знань і практичних навичок з питань здійснення, обліку та оподаткування операцій торговельної діяльності.

Завдання:

- вивчення основ організації господарсько-торговельної діяльності в Україні;

- дослідження особливостей формування облікової політики торговельних підприємств;

- набуття навичок щодо документального оформлення операцій на підприємствах оптової торгівлі, відображення їх на бухгалтерських рахунках та складання необхідних форм звітності;

- набуття навичок щодо документального оформлення операцій на підприємствах роздрібною торгівлі, відображення їх на бухгалтерських рахунках та складання необхідних форм звітності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- законодавчу базу України в сфері регулювання торговельної діяльності;

- законодавче регламентування організації та ведення обліку діяльності підприємств торгівлі;

- порядок організації та ведення обліку основних господарських процесів торговельного підприємства: постачання та зберігання товарів, реалізації товарів та формування фінансових результатів;

- елементи облікової політики, що визначають методику обліку товарних запасів та альтернативні варіанти їх реалізації;

вміти:

- користуватись нормативними актами та інструкційними матеріалами, які регламентують торговельну діяльність;

- скласти первинні бухгалтерські документи з обліку товарних операцій;

- відображати господарські операції торговельних підприємств на рахунках бухгалтерського обліку;

- використовувати дані обліку для прийняття ефективних управлінських рішень в сфері управління торговельним підприємством.

- правильно розраховувати суми належних до сплати податків і складати фінансову звітність;

- вміти вирішувати практичні ситуації, які виникають в обліку торговельних підприємств та аналізувати їх.

Структурно логічна схема підготовки бакалавра. Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна «Облік торговельних операцій» вивчається після викладання дисциплін: «Економіка підприємства», «Регламентування інформаційного забезпечення підприємницької діяльності», «Правознавство та професійна діяльність», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий облік I», «Фінансовий облік II», «Організація діяльності та облік в малому бізнесі», «Організація обліку у фермерських господарствах».

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЛОК 1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ

Тема 1 – Особливості організації торговельної діяльності

1. Сутність торговельної діяльності
2. Форми торговельної діяльності
3. Суб'єкти господарювання у сфері торгівлі та торговельні об'єкти
4. Сертифікація товарів

5. Ліцензування торговельної діяльності
6. Застосування реєстраторів розрахункових операцій
7. Організація обліку на підприємствах торгівлі
8. Оцінка товарів в торгівлі

Тема 2 - Облік надходження та оприбуткування товарів і тари в оптовій торгівлі

1. Документальне оформлення надходження товарів і тари
2. Документальне оформлення приймання товарів і тари
3. Облік надходження товарів і тари
4. Облік надходження товарів
 - 4.1. в результаті товарообмінних операцій
 - 4.2. за договором доручення
 - 4.3. в якості внеску до статутного капіталу
 - 4.4. безоплатно отриманих товарів
5. Облік нестач виявлених при прийманні товару
6. Облік повернення товарів постачальнику
7. Організація складського обліку товарів і тари.
8. Звітність матеріально-відповідальних осіб

Тема 3 - Облік реалізації товарів в оптовій торгівлі

1. Документальне оформлення реалізації товарів і тари
2. Облік реалізації товарів і тари
3. Облік повернення товарів покупцями
4. Облік реалізації товарів зі знижками
5. Облік іншого вибуття товарів
 - 5.1. за бартерними контрактами
 - 5.2. безоплатна передача
 - 5.3. інвестиції до статутного капіталу
6. Інвентаризація товарів та облік її результатів
7. Облік переоцінки товарів
8. Документальне оформлення та особливості обліку операцій за

договором комісії

БЛОК 2. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

Тема 4 - Облік товарних операцій в роздрібній торгівлі

1. Особливості роздрібної торгівлі
2. Особливості ціноутворення у роздрібній торгівлі
3. Особливості документального оформлення надходження товарів і тари
4. Облік надходження товарів і тари
5. Облік тари та тарних матеріалів
6. Облік товарних втрат та переоцінки товарів
7. Інвентаризація товарів та облік її результатів

Тема 5 - Облік реалізації товарів в роздрібній торгівлі

1. Облік реалізації товарів за готівку

2. Облік реалізації товарів із використанням банківських платіжних карток
3. Облік операцій надання споживчого кредиту на товар та реалізації товарів у розстрочку фізичним особам
4. Облік реалізації товарів, прийнятих на комісію
5. Облік реалізації товарів поштою
6. Облік реалізації товарів у дрібнороздрібній торгівлі
7. Облік реалізації товарів через інтернет-магазини
8. Облік реалізації товарів за замовленням та вдома у покупців
9. Облік реалізації товарів зі знижками
10. Облік іншого вибуття товарів
11. Облік повернення товарів покупцями
12. Облік забезпечення гарантійних зобов'язань

Тема 6. Облік витрат торговельних підприємств

1. Визначення витрат підприємств торгівлі
2. Класифікація витрат підприємств торгівлі
3. Характеристика рахунків для обліку витрат підприємств торгівлі
4. Особливості формування витрат підприємств торгівлі
5. Кореспонденція з обліку витрат підприємств торгівлі

Тема 7. Облік доходів та фінансових результатів торговельних підприємств

1. Визначення доходів підприємств торгівлі.
2. Класифікація доходів підприємств торгівлі.
3. Характеристика рахунків для обліку доходів підприємств торгівлі.
4. Кореспонденція рахунків з обліку доходів підприємств торгівлі
5. Формування фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі.
6. Облік фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі та ресторанного господарства.

IV. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ЗМІСТОВІ СКЛАДОВІ										
БЛОК 1. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ										
Тема 1. Особливості організації торговельної діяльності	9	4	4	-	5	10	2	-	-	8
Тема 2. Облік надходження та оприбуткування товарів і тари в оптовій торгівлі	8	2	2	-	4	8	-	-	-	8
Тема 3. Облік реалізації	10	2	2	-	6	9	-	1	-	8

товарів в оптовій торгівлі										
Разом за блоком 1	31	8	8	-	15	27	2	1	-	22
БЛОК 2. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ										
Тема 4. Облік товарних операцій в роздрібній торгівлі	9	2	2	-	5	7	-	-	-	7
Тема 5. Облік реалізації товарів в роздрібній торгівлі	8	2	2	-	4	8	-	1	-	7
Тема 6. Облік витрат торговельних підприємств	4	1	1	-	2	7	-	-	-	7
Тема 7. Облік доходів та фінансових результатів торговельних підприємств	4	1	1	-	2	7	-	-	-	7
Разом за блоком 2	25	6	6	-	13	29	-	1	-	28
Індивідуальне науково-дослідне завдання	4	-	-	-	4	4	-	-	-	4
Усього годин	60	14	14	-	32	60	2	2	-	56

V. ТЕМИ ТА РОЗПОДІЛ ЧАСУ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Особливості організації торговельної діяльності	4	-
2.	Облік надходження та оприбуткування товарів і тари в оптовій торгівлі	2	-
3.	Облік реалізації товарів в оптовій торгівлі	2	1
4.	Облік товарних операцій в роздрібній торгівлі	2	1
5.	Облік реалізації товарів в роздрібній торгівлі	2	1
6.	Облік витрат торговельних підприємств	1	-
7.	Облік доходів та фінансових результатів торговельних підприємств	1	-
	Разом	14	2

VI. ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1.

Тема 1. Особливості організації торговельної діяльності

Питання для обговорення:

1. Сутність торговельної діяльності
2. Форми торговельної діяльності
3. Суб'єкти господарювання у сфері торгівлі та торговельні об'єкти
4. Сертифікація товарів

5. Особливості обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат на торговельних підприємствах

Пояснювальна частина

Розподіл ТЗВ на собівартість запасів можна здійснювати одним із двох методів, передбачених п. 9 П(С)БО 9.

Згідно з **першим методом**, ТЗВ, пов'язані з придбанням запасів, включають до первісної вартості кожної одиниці придбаних запасів. За **другим методом** їх обліковують на окремому субрахунку обліку запасів.

Перший метод обліку ТЗВ доцільно застосовувати підприємствам, які всі витрати, пов'язані з придбанням запасів, можуть визначити безпосередньо у момент їх оприбуткування. Якщо ж витрати, пов'язані з придбанням та доставкою запасів, визначаються наприкінці звітного періоду (місяця) і їх неможливо пов'язати з конкретними одиницями запасів, переважно застосовують другий метод.

За першого методу ТЗВ у складі первісної вартості кожної одиниці запасів обліковують на одному субрахунку обліку запасів.

Окремий субрахунок обліку ТЗВ для другого методу Планом рахунків не передбачено. Проте на практиці підприємств торгівлі прийнято вести облік ТЗВ на субрахунку 289 «ТЗВ». Решта підприємств застосовують до основних субрахунків, на яких ведуть облік запасів, субрахунки третього порядку, наприклад 2012, 2092 тощо.

Здебільшого питома вага ТЗВ за різними групами запасів дуже відрізняється. Наприклад, ТЗВ за запасами, придбаними у вітчизняних постачальників, становлять у середньому 5%, а за імпортованими — 15%. Тоді доцільно розбити запаси на «різноматратні» групи і облік ТЗВ вести окремо для кожної групи.

Як зазначено у Листі № 31 Мінфіну, застосування порядку обліку (ідентифіковано чи загалом) і розподілу ТЗВ, окремий субрахунок обліку ТЗВ підприємство має визначити у своєму розпорядчому документі (наказі) про облікову політику. Наприклад, для торговельного підприємства формулювання наказу може бути приблизно таким: «Транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ) обліковувати на окремому субрахунку обліку запасів 289 «ТЗВ», з подальшим розподілом відповідно до П(С)БО 9 «Запаси».

Метод прямого розподілу. Цей метод полягає у розподілі суми ТЗВ за кожною окремою поставкою запасів пропорційно до вартості запасів. Суму ТЗВ, яка за розрахунком припадає на кожне найменування придбаних запасів, бухгалтер записує, як правило, просто у документі (накладній тощо) постачальника чи на окремому аркуші-розрахунку. Окремо у накладній чи на окремому аркуші-розрахунку зазначає суму та ціну за кожним найменуванням разом із ТЗВ. Уже на підставі такого розподілу дані за кожним найменуванням запасів відображаються у бухгалтерському обліку.

Метод окремого субрахунку. Сутність методу окремого субрахунку докладно розкрита у п. 9 П(С)БО 9.

Приклад розподілу ТЗВ наведено у додатку до П(С)БО 9. Точніше, у додатку наведено два приклади. Другий — для торговельних підприємств, що застосовують оцінку товарів за цінами продажу, а перший — для решти підприємств.

Метод окремого субрахунку для торговельних підприємств. Для торговельних підприємств, що застосовують оцінку товарів за цінами продажу, у додатку до П(С)БО 9 наведено окремий приклад розподілу ТЗВ

Сума транспортно-заготівельних витрат, що узагальнюється на окремому субрахунку рахунків обліку запасів, щомісяця розподіляється між сумою залишку запасів на кінець звітнього місяця і сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць.

Сума транспортно-заготівельних витрат, яка відноситься до запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням її на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат визначається діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітнього місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишку запасів на початок місяця і запасів, що надійшли за звітний місяць.

Практична частина.

Приклади вирішення задач.

Задача 1.1. Підприємство в одного постачальника за однією накладною придбало:

1) лопати совкові 50 шт. за ціною 8 грн. без ПДВ на суму без ПДВ 400 грн.;

2) котли опалювальні 5 шт. за ціною 900 грн. без ПДВ на суму без ПДВ 4500 грн.

Усього сума придбання без ПДВ за накладною становить 4900 грн. (400 + 4500), крім того ПДВ — 980 грн., разом із ПДВ — 5880 грн.

На склад підприємства зазначені запаси доставлені автотранспортом сторонньої організації, за що виставлено рахунок на суму 240 грн., у т. ч. ПДВ — 40 грн. (без ПДВ - 200 грн.).

Сума ТЗВ розподіляється пропорційно до вартості запасів таким чином:

- на вартість лопат — $200 : 4900 \times 400 = 16,33$ грн. При цьому ціна однієї лопати з урахуванням ТЗВ становитиме $8,33$ грн. $(400 + 16,33) : 50$. Перемноживши ціну на кількість, знайдемо вартість лопат разом із ТЗВ — $8,33 \times 50 = 416,50$ грн.;

- на вартість котлів — $200 : 4900 \times 4500 = 183,67$ грн. А ціна одного котла з урахуванням ТЗВ — $937,27$ грн. $(4500 + 186,37) : 5$. Вартість лопат разом із ТЗВ — $937,27 \times 5 = 4686,35$ грн.

Та на цьому розрахунок не закінчується. Якщо сумувати вартість запасів та ТЗВ без урахування ПДВ за документами постачальника та перевізника (накладною та рахунком), отримаємо вартість придбання з ТЗВ - 5100 грн. $(4900 + 200)$. А ця сама вартість після розрахунку розподілу

становитиме 5102,85 грн. (416,50 + 4686,35). Від’ємна різниця між ними (відхилення) — 2,85 грн. (5100 — 5102,85) — утворилася за рахунок округлень під час розрахунку ціни з урахуванням ТЗВ. Це відхилення не має істотного значення, тому на практиці його списують, як правило, на рахунок 92 чи 94. Або для уникнення непорозумінь спеціально для обліку таких незначних відхилень запроваджують окремий субрахунок для обліку ТЗВ, де облік ведеться у порядку, передбаченому другим методом обліку ТЗВ, про що — далі.

Усі ці розрахунки, як ми зазначали вище, здійснюють безпосередньо на накладній чи окремому аркуші-розрахунку. Оскільки вільного поля з правої сторони на накладній не вистачить для запису результатів розрахунку, на практиці доклеюють чистий аркуш і всі розрахунки роблять на доклеєному аркуші.

За даними прикладу наведемо фрагмент накладної з доклеєним аркушем-розрахунком (зразок 1).

Зразок 1

Накладна							
Найменування	Од. вим.	Кільк.	Ціна	Сума	ТЗВ	Ціна з ТЗВ	Сума з ТЗВ
Лопати совкові	шт.	50	8	400	16,33	8,33	416,50
Котли опалювальні	шт.	5	900	4500	183,67	937,27	4686,35
РАЗОМ БЕЗ ПДВ				4900	200	—	5102,85
ПДВ				980	4900 + 200 = 5100 (Д-т 209 К-т 631)		
ВСЬОГО ПДВ				5880	5102,85 - 5100 = 2,85 (Д-т 209 К-т 92)		

У бухгалтерському обліку зазначені операції будуть відображені так, як показано у таблиці 1.

Таблиця 1

Відображення в обліку розподілу ТЗВ за методом прямого розподілу

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума
		209	631	4900
1.	Оприбутковано запаси на підставі накладної постачальника	641	631	980
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ	209	685	200
3.	Відображено ТЗВ у вартості запасів на підставі рахунка перевізника	641	685	40
4.	Відображено податковий кредит з ПДВ	209	92	2,85
5.	Відхилення, що утворилося при розрахунку			

Задача 1.2. На початок звітного місяця залишок ТМЦ на складі підприємства, що враховуються на субрахунку 2091, становить 2300 грн., крім того, залишок ТЗВ, що відносяться до цих ТМЦ та обліковуються на субрахунку 2092, - 150 грн.

У звітному місяці на склад підприємства надійшли ТМЦ вартістю 15000 грн., крім того ПДВ — 3000 грн.

ТЗВ, понесені власними силами підприємства (зарплата водія, нарахування на неї, пальне, оренда гаража), без урахування амортизації, за цей самий період становили 1100 грн., крім того, ПДВ у вартості оренди — 20 грн. Амортизація вантажного автомобіля — 130 грн.

Усі витрати на обслуговування вантажного автомобіля підприємство обліковує на окремому субрахунку 232. Воно до складу ТЗВ (у дебет субрахунку 2092 з кредиту субрахунку 232) включає тільки вартість складових, що однозначно обліковуються у складі витрат з метою оподаткування, тобто без урахування амортизації. А суму амортизації з кредиту субрахунку 232 списує у кореспонденції з дебетом рахунка 92.

У звітному місяці вибули ТМЦ вартістю 16000 грн., у т. ч. витрачені на поточний ремонт адміністративної будівлі — 12000 грн., реалізовані — 4000 грн.

Середній відсоток ТЗВ за звітний місяць розрахуємо за формулою згідно з п. 9 П(С)БО 9:

$$\text{Середній відсоток ТЗВ} = \frac{\text{Залишок ТЗВ на початок місяця} + \text{ТЗВ за звітний місяць}}{\text{Залишок ТМЦ на початок місяця} + \text{Вартість ТМЦ, що надійшли за місяць}}$$

За даними нашого прикладу середній відсоток ТЗВ за звітний місяць становитиме:

$$0,0723 = (150 + 1100) : (2300 + 15000)$$

Сума ТЗВ, яка відноситься до ТМЦ, що вибули, становить 1156,80 грн (0,0723 x 16000), у т. ч. для ремонту — 867,60 грн. (0,0723 x 12000), для реалізації — 289,20 грн. (0,0723 x 4000).

У бухгалтерському обліку зазначені операції будуть відображені так, як показано у таблиці 2

Таблиця 2

Відображення в обліку розподілу ТЗВ за методом окремого субрахунку

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума
1.	Оприбутковано ТМЦ, що надійшли на склад	2091	631	15000
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	3000
3.	ТЗВ, понесені власними силами підприємства (1100 + 130)	232	66, 65, 685, 13	1230
4.	Відображено податковий кредит з ПДВ у вартості оренди	641	685	20
5.	Сформовано ТЗВ за звітний період	2092	232	1100
6.	Амортизацію відображено у складі адміністративних витрат	92	232	130
7.	ТМЦ витрачено на поточний ремонт адміністративної будівлі	92	2091	12000
8.	ТЗВ, що відносяться до витрачених на ремонт ТМЦ	92	2092	867,60
9.	Списано собівартість реалізованих ТМЦ	943	2092	4000
10.	ТЗВ, що відносяться до реалізованих ТМЦ	943	2092	289,20

Задача 1.3. Станом на початок звітного періоду підприємство роздрібної торгівлі має залишок товарів, що обліковуються на субрахунку 282, у сумі за цінами продажу 3400 грн.; залишок ТЗВ (дебет субрах. 289) та торгової націнки (кредит субрах. 285) — відповідно 60 грн. та 800 грн.

За звітний період надійшов товар на суму 5000 грн., крім того ПДВ — 1000 грн., транспортні послуги на доставку, надані стороннім перевізником, — 125 грн., крім того ПДВ — 25 грн.

Націнка на придбаний товар нарахована у розмірі 2000 грн.

У звітному періоді реалізовано товар на суму 9600 грн., у т. ч. ПДВ — 1600 грн.

Суму ТЗВ, що припадає на реалізовані товари, розрахуємо за формулою:

Сума ТЗВ, що відносяться до вибулих товарів	=	$\frac{\text{Залишок ТЗВ на початок місяця} + \text{ТЗВ за звітний місяць}}{\text{Продажна вартість залишку товарів на початок місяця} + \text{Продажна вартість отриманих у звітному місяці товарів}}$	x	Продажна вартість вибулих товарів
---	---	---	---	-----------------------------------

За даними нашого прикладу сума ТЗВ, що відноситься до реалізованих товарів, становитиме:

$$170,77 = ((60 + 125) : (3400 + (5000 + 2000))) \times 9600$$

Аналогічно розрахуємо суму торговельної націнки на реалізований товар:

$$2585 = ((800 + 2000) : (3400 + (5000 + 2000))) \times 9600$$

У бухгалтерському обліку торговельного підприємства зазначені операції будуть відображені так, як показано у таблиці 3.

Таблиця 3

Відображення розподілу ТЗВ за методом окремого субрахунку в обліку торговельного підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Д-т	К-т	Сума
1.	Оприбутковано товари, що надійшли від постачальника за звітний місяць	282	631	5000
2.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	1000
3.	Відображено ТЗВ, понесені підприємством протягом звітного місяця на доставку товару	289	685	125
4.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	685	25
5.	Відображено суму торговельної націнки	282	285	2000
6.	Реалізовано товари за готівку	303	702	9600
7.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	641	1600
8.	Списано торговельну націнку, що припадає на реалізовані товари, методом «сторно»	282	285	2585
9.	Списано собівартість реалізованого товару (9600 - 2585)	902	282	5415
10.	Списано ТЗВ, що відносяться до реалізованих товарів	902	289	170,77

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 1.4.

Па підставі нижче приведених даних по оптовому торговому підприємству обчислити:

- середній відсоток ТЗВ;

- суму ТЗВ, що відноситься до реалізованих товарів; суму ТЗВ, що відноситься до безоплатно переданих товарів; - суму ТЗВ, що відноситься до залишку товарів.

Таблиця 1.4 - Дані про стан і рух товарів в оптовому підприємстві (в грн.)

Показники	Товари	ТЗВ
Сума на початок місяця	398 100,00	5 400,00
Реалізовано за місяць:		7
- виходячи з оптової ціни	1 800 000,00	
- виходячи з ціни придбання (облікової)	750 000,00	
Відпущена безоплатно	3 000,00	7
Надійшло за місяць	1 630 500,00	210 000,00
Залишок на кінець місяця	7	9

Довідка: товари враховуються на балансі за купівельними цінами, ТЗВ — на окремому субрахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати».

Задача 1.5. На підставі нижче приведених даних визначити первісну вартість кожного з найменувань товару, що надійшов на склад оптового підприємства.

ТЗВ враховуються в ціну товару прямим методом.

Довідка: у наказі про облікову політику на підприємстві вказано, що ТЗВ для включення в ціну товару розподіляються пропорційно вартості товарів, що надійшли.

Таблиця 1.5- Дані про товар на оптовому підприємстві

Показник	Од. вим.	Кількість	Ціна постачальника без ПДВ	Вартість без ПДВ
Товар «А»	кг	750	8,00	6 000,00
Товар «В»	шт.	18 540	6,00	111 240,00
Товар «С»	кг	430	17,50	7 525,00
Разом				124 765,00 2
Витрати з доставки				350,00

Примітка: Якщо виникнуть сумові різниці ухвалити рішення про їх відображення в бухгалтерському і податковому обліку.

Задача 1.6. Використовуючи дані попередньої задачі визначити первісну вартість кожного найменування товару за умови, що наказом про облікову політику передбачене включення ТЗВ в ціну пропорційно кількості товару.

Задача 1.7. Вирахувати і відобразити в обліку суму ТЗВ, що відноситься до реалізованих товарів та товарів, які безкоштовно передані неприбутковій організації. Вартість реалізованих товарів по цінам продажу — 85 230,00 грн., по обліковим цінам - 64 120,00 грн., безоплатно переданих — 6 540,00 грн.,

ТЗВ за місяць склали 14 320,00 грн.; ТЗВ на початок місяця — 2 020,00 грн. Надійшло за місяць товарів — 11 230 600,00 грн., залишок на кінець місяця — 504 720,00 грн.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Мінфіну від 20.10.99 р. №246.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіну від 31.12.99 р. №318.
3. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Держкомпромполітики від 02.02.2001 р. №47
4. Лист №31 - Лист Мінфіну від 21.12.2005 р. №31-34000-10-5/27793.
5. Лист №53 - Лист Мінфіну від 27.02.2003 р. №053-2920.
6. Лист №2904 - Лист ДПАУ від 15.04.2004 р. №2904/6/15-0116.
7. Лист №3778 - Лист Мінфіну від 14.03.2005 р. №31-04200-30-10/3778.
8. Лист №4807 - Лист ДПАУ від 27.05.2005 р. №4807/6/11-1116.

Заняття 2.

Тема 2. Особливості організації торговельної діяльності

Питання для обговорення:

1. Ліцензування торговельної діяльності
2. Застосування реєстраторів розрахункових операцій
3. Організація обліку на підприємствах торгівлі
4. Оцінка товарів в торгівлі
5. Методи визначення вартості реалізованих товарних запасів

Практична частина.

1. Приклади вирішення задач.

Доцільність використання різних методів для визначення собівартості запасів визначається підприємством. Наприклад, може бути доцільним застосування різних методів визначення собівартості запчастин, які реалізуються, та таких самих запчастин, що використовуються для власних потреб (ремонт устаткування). Не може бути підставою для застосування різних методів визначення собівартості одного виду запасів різниця в географічному місцезнаходженні запасів та в податкових правилах.

Підприємство самостійно обирає метод оцінки запасів при вибутті. На підприємстві можуть одночасно застосовуватися для різних запасів різні методи. Вибір методу оцінки запасів при їх вибутті повинен бути обов'язково зафіксований в наказі про облікову політику.

Метод середньозваженої собівартості.

Цей метод передбачає розрахунок вартості одиниці товару, виходячи з середніх цін. Такий розрахунок робиться по кожній одиниці товару. Розрахунок можна проводити за формулою:

$$C_c = \frac{C_n + C_k}{K_n + K_k}, \text{ де}$$

C_c - середньозважена собівартість

C_n - собівартість запасів на початок періоду

K_n - кількість запасів на початок періоду

C_k - собівартість запасів на кінець періоду

K_k - кількість запасів на кінець періоду

Задача 2.1. Підприємство продає побутову техніку телевізор “Panasonic”. Залишок телевізорів на 1 січня 20__ року складав 5 телевізорів по обліковій ціні 1000 грн. кожний. За січень місяць було придбано відповідно: 11 січня 20__ року – 10 телевізорів по ціні 1000 грн. кожний;

14 січня 2007 року – 10 телевізорів по ціні 1300 грн. кожний;

20 січня 2007 року – 2 телевізора по ціні 1400 грн. кожний.

За даними обліку було реалізовано: 12 січня – 12 телевізорів,

17 січня – 8 телевізорів.

Необхідно визначити собівартість реалізованих телевізорів, та собівартість залишку телевізорів на кінець січня місяця, застосовуючи метод середньозваженої собівартості.

Розв’язок:

Дата	Придбано			Продано			Залишок		
	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.
01.01							5	1000	5000
11.01	10	1000	10000				15	1000	15000
12.01				12	1000	12000	3	1000	3000
14.01	10	1300	13000				13	1230,8	16000
17.01				8	1230,8	9846,4	5	1230,8	6153,8
20.01	2	1400	2800				7	1279,1	8953,9
Разом за січень	22		25800	20		21846	7	1279,1	8953,9

Метод ідентифікованої собівартості.

Він може застосовуватись у випадку виконання спеціальних заказів, проектів, а також при невеликій номенклатурі товарів. Цей метод передбачає облік фактичної собівартості по кожній конкретній одиниці товару. Його зручно застосовувати до товарів з великою кількістю.

Метод ФІФО

Цей метод означає списання запасів в тій послідовності, в якій вони були отримані на підприємство. Тобто, при вибутті запасів спочатку будуть списуватися запаси, які надійшли раніше (по тій вартості, по якій вони надійшли і рахуються в обліку).

Задача 2.2. На підставі даних попереднього прикладу необхідно визначити собівартість реалізованих телевізорів та собівартість залишку телевізорів на кінець місяця, застосовуючи метод ФІФО

Розв’язок:

Дата	Придбано			Продано			Залишок		
	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.
01.01							5	1000	5000
11.01	10	1000	10000				15	1000	15000
12.01				12	1000	12000	3	1000	3000
14.01	10	1300	13000				13		16000
							3	1000	3000
							10	1300	13000

17.01				8 3 5	9500 1000 1300	5 3000 6500	5	1300	6500
20.01	2	1400	2800				7 5 2	1300 1400	9300 6500 2800
Разом за січень	22		25800	20		21500	7		9300

Метод ЛІФО

Цей метод означає списання запасів в послідовності, протилежній їх отриманню на підприємстві. Тобто, при вибутті запасів спочатку будуть списуватися запаси, які надійшли останніми (по тій вартості, по якій вони надійшли і рахуються в обліку).

Задача 2.3. На підставі даних задачі 2.1. необхідно визначити собівартість реалізованих телевізорів та собівартість залишку телевізорів на кінець місяця, застосовуючи метод ФІФО

Розв'язок:

Дата	Придбано			Продано			Залишок		
	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.	К-ть	Ціна, грн.	Сума, грн.
01.01							5	1000	5000
11.01	10	1000	10000				15	1000	15000
12.01				12	1000	12000	3	1000	3000
14.01	10	1300	13000				13 3 10	1000 1300	16000 3000 13000
17.01				8	1300	10400	5 3 2	1000 1300	5600 3000 2600
20.01	2	1400	2800				7 3 2 2	1000 1300 1400	8400 3000 2600 2800
Разом за січень	22		25800	20		22400	7		8400

Метод нормативних затрат

Оцінка за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін.

Застосування нормативних затрат для оцінки запасів у бухгалтерському обліку та звітності допускається лише тоді, якщо результати такої оцінки запасів приблизно дорівнюють їх собівартості. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних, норми затрат і ціни у нормативній базі повинні регулярно перевірятися і переглядатися.

Метод нормативних затрат звичайно застосовується у разі стабільності цін на запаси. У цьому випадку відхилення між нормативними та фактичними витратами на матеріали є несуттєвими і списуються в момент придбання матеріалів. Сума перевищення фактичної собівартості запасів над їх нормативною собівартістю включається до собівартості реалізованої продукції звітного року.

Метод ціни продажу

Оцінка за цінами продажу заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Цей метод можуть застосовувати підприємства, що мають значну й змінну номенклатуру товарів із приблизно однаковим рівнем торговельної націнки. Собівартість реалізованих товарів визначається як різниця між продажною (роздрібною) вартістю реалізованих товарів і сумою торговельної націнки на реалізовані товари. Сума торговельної націнки на товари визначається як добуток продажною (роздрібною) вартості реалізованих товарів і середнього відсотка торговельної націнки.

Середній відсоток торговельної націнки визначається діленням суми залишку торговельних націнок на початок звітного місяця й торговельних націнок у продажній вартості одержаних у звітному місяці товарів на суму продажною (роздрібною) вартості залишку товарів на початок звітного місяця та продажною (роздрібною) вартості одержаних у звітному місяці товарів.

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 2.4. ПАТ «Віно», що здійснює оптову торгівлю алкогольними напоями, для отримання ліцензії на право здійснення такої торгівлі строком на 5 років перерахувало 20.12.20__ р. вартість ліцензії на наступний рік у розмірі 500 000 грн. Згідно з пунктами 4 і 5 П(С)БО 8 ліцензії належать до нематеріальних активів як інші нематеріальні активи (право на здійснення діяльності, використання економічних та інших привілеїв тощо). Підприємство здійснює щомісячне нарахування амортизації. Відповідно до пп. 145.1.1 п. 145.1 ст. 145 Податкового кодексу для цілей податкового обліку ліцензія як право на ведення діяльності належить до нематеріальних активів (група 6 - інші нематеріальні активи, мінімально припустимий строк корисного використання - згідно із правостановлюючим документом, тобто 5 років).

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку, враховуючи, що метод нарахування амортизації - прямолінійний. У зв'язку із закінченням терміну дії ліцензії списати накопичену амортизацію.

Задача 2.5. Підприємство роздрібною торгівлі сплатило квартальну плату за ліцензію на право торгівлі алкогольними напоями, вартість якої 8 000,00 грн. та тютюновими виробами, вартість якої 2 000,00 грн. Наприкінці місяця списано вартість ліцензії на витрати підприємства.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 2.6. Торговельно-виробнича фірма, яка має 3 місця торгівлі, 17 червня 20__ року подала заяву і необхідні документи для отримання ліцензії на право провадження роздрібною торгівлі тютюновими виробами. Рішення про видачу ліцензії прийнято 27 червня 20__ року. Річна плата за ліцензію

була внесена 27 червня 20__ року, а 30 червня 20__ року отримана ліцензія на провадження цієї діяльності з 1 липня 20__ року до 30 червня наступного року.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 2.7. Підприємство в III кварталі отримало торговий патент, щомісячний платіж по якому складає 320 грн. В травні сплачено 320 грн. за червень, в червні — 320 грн. за липень, в липні — 320 грн. за серпень, в серпні — 320 грн. за вересень. Податок на прибуток від торговельної діяльності, для якої підприємство отримувало патент склав 1260 грн.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку. Порахувати податок на прибуток підприємства, що підлягає перерахуванню до бюджету

Задача 2.8. На підставі інформації про рух товару «А» на складі оптового підприємства протягом місяця визначити собівартість реалізованого товару «А» і собівартість його залишку на кінець місяця, застосувавши метод:

а) оцінки ідентифікованої собівартості відповідної одиниці.

Довідка: Було реалізовано — 14-го числа із залишку на початок місяця, 17-го числа із залишку і надходження 10-го числа, 25-го числа із залишку і надходження 20-го числа;

Таблиця - Інформація про рух товару «А» на оптовому підприємстві

Показник	Товар «А»		
	Кількість од.	Облікова ціна за од., грн.	Сума, грн.
Залишок на початок місяця	155	15,00	2 325,00
Надійшло 10-го числа	300	12,00	3 600,00
Реалізовано 14-го числа	100		
Реалізовано 17-го числа	130		
Надійшло 20-го числа	360	17,00	6 120,00
Реалізовано 25-го числа	75		
Залишок на кінець місяця	7		

б) середньозваженої собівартості;

в) собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО).

Необхідно:

1) визначити вартість продажу товару за місяць за умови, що ціна продажу (без ПДВ) склала 20,00 грн. за одиницю;

2) вивчити вплив на валовий прибуток застосування різних методів оцінки вибуття товару.

Результати оформити в таблиці наступної форми:

Таблиця - Інформація про реалізацію товару оптовим підприємством

№ з/п	Показник	Метод оцінки вибуття товару		
		ідентифікованої собівартості	середньозваженої собівартості	ФІФО
1	Сума доходу від продажу			
2	Собівартість реалізованого товару			
3	Валовий прибуток			

Література: [1, 13, 20, 21]

Заняття 3.

Тема 2. Облік надходження та оприбуткування товарів і тари в оптовій торгівлі

Питання для обговорення:

1. Документальне оформлення надходження товарів і тари
2. Документальне оформлення приймання товарів і тари
3. Облік надходження товарів і тари
4. Облік надходження товарів
 - 4.1. в результаті товарообмінних операцій
 - 4.2. за договором доручення
 - 4.3. в якості внеску до статутного капіталу
 - 4.4. безоплатно отриманих товарів
5. Облік нестач виявлених при прийманні товару
6. Облік повернення товарів постачальнику
7. Організація складського обліку товарів і тари.
8. Звітність матеріально-відповідальних осіб

Практична частина.

1. Приклади вирішення задач.

Задача 3.1. Документальне оформлення та облік надходження товарів і тари. Оптове підприємство за договором отримало партію товару на суму 30000 грн. (в т.ч. ПДВ). Доставка товару здійснюється АТП. Для цього підприємство заключило договір перевезення з АТП на суму 600 грн. (в і.ч. ПДВ). В обліку будуть зроблені записи (табл. 3.1):

Таблиця 3.1 - Кореспонденція рахунків з обліку надходження товарів

№ / п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Перша подія — попередня оплата постачальнику				
1.	Здійснена попередня оплата постачальнику	371	311	30000
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ в попередній оплаті	641	644	5000
3.	Здійснена попередня оплата АТП	371	311	600
4.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ в попередній оплаті	641	644	100
5.	Оприбуткований товар отриманий від постачальника	281	631	25000
6.	Списана сума раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ	644	631	5000
7.	Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371	30000
8.	Відображено суму ТЗВ	281	685	500
9.	Списана сума раніше відображеного податкового кредиту з ПДВ	644	685	100
10.	Відображено взаємозалік заборгованостей	685	371	600
Перша подія — отримання товару				
1.	Оприбуткований товар отриманий від по-	281	631	25000

	стачальника			
2.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ (при наявності податкової накладної)	641	631	5000
3.	Відображено суму ТЗВ	281	685	500
4.	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ (при наявності податкової накладної)	641	685	100
5.	Здійснено оплату постачальнику вартість товару	631	311	30000
6.	Здійснено оплату АТП за перевезення товару	685	311	600

Задача 3.2. Підприємство оптової торгівлі здійснило попередню оплату та отримало товар. За договором доставка товару здійснювалась підприємством-постачальником. У відповідності до товаросупровідних документів кількість товару становить 800 од. Вартість одиниці товару складає 30 грн. (в т.ч. ПДВ). Договірна вартість — 24000 грн. (в т.ч. ПДВ — 4000 грн.). В момент оприбуткування товару на складі покупця виявлена недостача в кількості 60 од.

Варіант 1. Підприємству-постачальнику пред'явлено претензію на суму 1800 грн.

Варіант 2. Підприємством оптової торгівлі оформлено поставку недоотриманого товару.

В обліку будуть зроблені записи (табл. 3.2):

Таблиця 3.2 - Кореспонденція рахунків з обліку надходження товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Варіант 1				
1.	Здійснено попередню оплату постачальнику	371	311	24000
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	644	4000
3.	Оприбутковано фактично отриманий товар (740 од.)	281	631	18500
4.	Списано суму податкового кредиту з ПДВ в частині фактично отриманого товару	644	631	3700
5.	Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371	22200
6.	Сума недостачі відображено у складі дебіторської заборгованості	374	371	1800
7.	Отримано від постачальника товар на суму недостачі	281	631	1500
8.	Списано суму податкового кредиту з ПДВ в частині отриманого товару	644	631	300
9.	Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371	1800
Варіант 2				
1.	Перераховано попередню оплату за товар	371	311	24000
2.	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	641	644	4000
3.	Оприбутковано товар від постачальника	281	631	20000
4.	Списана сума податкового кредиту з ПДВ	644	631	4000
5.	Відображено взаємозалік заборгованостей	631	371	24000
6.	Відображено поставку недоотриманого товару (методом «червоного сторно»)	281	631	1500
7.	Скорегована сума податкового кредиту з ПДВ (методом «червоного сторно»)	641	631	300

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 3.3. Підприємство оптової торгівлі придбало товар на суму 500 000,00 грн., в т.ч. ПДВ 20%-? Вартість ТЗВ склала за місяць 38 000,00 грн., в т.ч. ПДВ 20% — ?.

Товар планується реалізувати на суму 296 300,00 грн., в т.ч. ПДВ-?.

Відобразити схематично формування ціни продажу товарів на підприємстві оптової торгівлі, обчисливши величину кожного елементу ціни.

Задача 3.4. Оптовій базі «СОФІЯ» доставлений товар від ПП «Молочник» автотранспортом. Виписати товарно-транспортну накладну від імені постачальника, оформити податкову накладну.

Додаткові дані:

Товар доставлений автотранспортом постачальника. Витрати на доставку покупець не відшкодовує.

Товарно-транспортна накладна — серія ОК № 876341 від 05 вересня 201 р

Автомобіль ВАЗ № 12-66, Подорожній лист № 98 від 05.09.201 р.

Водій — експедитор Дубов М.К.

Товари відпустив Капуш Н.1.

Товар і тару за якістю прийняв Іванков К.В.

Номер податкової накладної — 7520 від 05 вересня 201 р.

Таблиця 3.3 - Інформація для складання ТТН та податкової накладної

Показники	Постачальник (вантажовідправник)	Покупець (замовник, вантажоодержувач)
Повне найменування	ПП «Молочник»	ТОВ «СОФІЯ»
Адреса підприємства	м. Вінниця, вул. Київська, 40	м. Вінниця, вул. Соборна, 25
Індивідуальний податковий номер	226700013930 15129600	225500936120 27103340
Номер свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ		
Обслуговуючий банк і його МФО	ВТБ Банк м. Вінниця МФО 451481	ПАТ Укрсоцбанк, м. Вінниця МФО 2580746
Поточний рахунок підприємства	37187355496711	574116685070300
Ідентифікаційний код підприємства	72004534	25478305

Оптовій базі відпущені:

Таблиця 3.4 - Інформація про товари оптового підприємства

Найменування товару	Од. вим.	Кількість	Ціна без ПДВ, грн.
Масло вершкове «Президент»	кг.	1200	17,00
Маргарин столовий	кг.	600	9,50
Ящики картонні	шт.	150	1,20

При необхідності інші додаткові дані вказує викладач.

Задача 3.5. На склад оптової бази «Софія» оприбутковані ковбаси, одержані під Київського м'ясокомбінату. Товар доставлений транспортом постачальника. Покупець відшкодовує витрати по доставці.

Використовуючи реквізити підприємства із попередньої задачі і додаткові дані заповнити від імені постачальника наступні первинні документи:

- 1) накладну (№411 від 07.09.201 р.);
- 2) товарно-транспортну накладну (ККР № 965211 від 07.09.201_р.)

Додаткові дані:

1. Найменування постачальника — Київський м'ясокомбінат, його адреса — м. Київ, вул. Грушевського, 30 індивідуальний податковий номер — 841369521447 номер свідоцтва платника ПДВ — 53689411

2. Автомобіль ВАЗ № 90-01. Подорожній лист № 963 від 07.09.201_р.

3. Водій-експедитор — Гуменюк К.Л. Товар і тару відпустив — Данилець В.О.

4. Транспортні витрати 355 грн., в т.ч. ПДВ 20%.
Перелік відвантажених товарів та відпускні ціни на неї:

Таблиця 3.5- Інформація про товари оптового підприємства

№ з/п	Найменування	Од. вим.	Кількість	на з ПДВ, грн.
1	Шинка Київська	кг	260	60,00
2	Балик Дарницький	кг	112	40,50
3	Сосиски Мисливські	кг	78	24,30
4	Ковбаса Салямі	кг	195	52,00
5	Консерва «Сніданок туриста»	шт	150	18,00
6	Ящики пластикові	шт.	80	7,50

5. Згідно договору постачання №30 від 15 грудня попереднього року тара є зворотною.

6. При прийманні товару на складі встановлена нестача за такими позиціями:

Шинка Київська — 0,2 кг;

Ковбаса Салямі — 0,3 кг;

Консерви «Сніданок туриста» — 10 шт.

Для встановлення причини розбіжності скористатися Додатком 10 до наказу Міністерства торгівлі СРСР від 02.04.1987 р. № 88.

На підставі зроблених розрахунків прийняти рішення про причини розбіжності та їх документальне оформлення.

Задача 3.6. На склад оптової бази надійшов посуд на загальну суму 680 500,00 грн., в т.ч. ПДВ 20% — ?. Доставка здійснена автотранспортом постачальника. Товар перевезено на відстань 1900 км.

Від покупця надійшла передоплата на послуги по доставці товарів в сумі 680,00 грн., крім того ПДВ 20% — ?.

При прийомці був встановлений бій на суму 7 420,00 грн. (без ПДВ).

ТЗВ розраховуються на окремому рахунку.

Відобразити в обліку оприбуткування товарів.

Довідка: Норми втрат (бою) фарфоро-фаянсових майолікових та гончарних товарів, посуду скляного сортового, господарчого, кухонного з жаростійкого скла та колб для термосів при транспортуванні, зберіганні та реалізації затверджені наказом Міністерства торгівлі СРСР від 4 січня 1988 р. №2 (п. 1.3).

Задача 3.7. Відобразити в обліку наступні господарські ситуації:

Ситуація 1

Підприємством оптової торгівлі на умовах передоплати за договором купівлі-продажу придбаний товар на суму 12 750,00 грн., в т.ч. ПДВ. Крім того, здійснена передоплата автотранспортному підприємству за транспортні послуги з перевезення товару в сумі 620,00 грн., в т.ч. ПДВ. Товар доставлений і оприбуткований на склад. ТЗВ відображаються на окремому субрахунку.

Ситуація 2

На підприємстві оптової торгівлі надійшов товар. Згідно супровідному документу постачальника — товарно-транспортної накладної — кількість товару складає 2100 од., а вартість товару — 35 200,00 грн., в т.ч. ПДВ. Транспортні витрати по доставці товару, вказані в документах постачальника, склали 400,00 грн., в т.ч. ПДВ. Податкові накладні надані. ТЗВ включаються до собівартості придбаних товарів.

Ситуація 3

Надійшли товари і тара на склад оптової бази. В товарно-транспортній накладній значиться: вартість товару без ПДВ — 7 520,00 грн., ПДВ, вартість тари — 960,00 грн., транспортні витрати без ПДВ — 250,00 грн.

Визначити суму до оплати і відобразити в обліку оприбуткування товарів за умови, що при прийманні встановлена нестача з вини постачальника 1 600,00 грн. (без ПДВ). ТЗВ узагальнюється на окремому субрахунку.

Ситуація 4

Оптовим торговим підприємством, розташованим в м. Вінниці, одержані парфюмерно-косметичні товари від виробника ТОВ «Парфюм», що знаходиться в цьому ж місті.

Витрати по доставці склали 580,00 грн., в т.ч. ПДВ.

При прийманні в упаковках виявлений бій відповідно по одній одиниці туалетної води «Мамзель» і «Троянда».

В документах постачальника значиться:

Таблиця 3.6 - Інформація про товари підприємства

Найменування	Од. вим.	Кількість	Кількість місць в упаковці	Вид тари	Ціна за од. (з ПДВ) грн.
Вода туалетна «Мамзель»	уп.	300	30	скло	150,00
Вода туалетна «Троянда»	уп.	850	30	скло	80,00
Крем для рук «Ніжність»	уп.	640	40	пласт.	6,20
Шампунь «Кря-кря»	од.	3750		пласт.	14,90
Ящики картонні	шт.	520		-	1,00

Довідка:

- 1) ТЗВ враховуються на окремому субрахунку.
- 2) Податкова накладна надана.

3) Норми втрат парфюмерно-косметичних товарів при транспортуванні, зберіганні і реалізації і Порядок їх застосування, затверджені наказом Міністерства торгівлі СРСР від 24.10.1984 р. № 265. Для підприємств оптової торгівлі, які здійснюють прийомку отриманого товару на «чутливість», «видимість» бою і які отримують товари вітчизняного виробництва від виробників, що розташовані в даному місті норма втрат становить 0,01 %.

Ситуація 5

Оприбутковані на склад товари, що надійшли в погашення засновниками своєї частки в уставному капіталі. Справедлива вартість 16 500,00 грн. Витрати по доставці 740,00 грн., в т. ч. ПДВ (за рахунок підприємства-емітента).

Ситуація 6

На склад оптової бази оприбутковані безкоштовно отримані товари. Вартість за цінами сторони, що їх передає 1 680,00 грн. Витрати бази по доставці цих товарів — 420,00 грн., в т.ч. ПДВ. ТЗВ відображаються на окремому субрахунку.

Однак без узгодження з комітентом підприємство «Весна» придбало товар за ціною 4860 грн. Різниця в ціні комісіонером включена до своїх витрат.

Література: [1, 13, 20, 21]

Заняття 4.

Тема 3. Облік реалізації товарів в оптовій торгівлі

Питання для обговорення:

1. Документальне оформлення реалізації товарів і тари
2. Облік реалізації товарів і тари
3. Облік повернення товарів покупцями
4. Облік реалізації товарів зі знижками
5. Облік іншого вибуття товарів
 - 5.1. за бартерними контрактами
 - 5.2. безоплатна передача
 - 5.3. інвестиції до статутного капіталу
6. Інвентаризація товарів та облік її результатів
7. Облік переоцінки товарів
8. Документальне оформлення та особливості обліку операцій за договором комісії

Практична частина.

Приклади вирішення задач.

Задача 4.1. Документальне оформлення та облік реалізації товарів і тари. Оптове підприємство за договором купівлі-продажу реалізувало товару покупцю на суму 36000 грн. (в т.ч. ПДВ - 6000 грн.). Собівартість реалізованого товару складає 24000 грн. В обліку будуть зроблені записи (табл. 4.1):

Таблиця 4.1 - Кореспонденція рахунків з обліку надходження товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Перша подія — попередня оплата від постачальника				
1.	Отримана попередня оплата від покупця	311	681	36000
2.	Відображена сума податкового зобов'язання з ПДВ в попередній оплаті	641	643	6000
3.	Відвантажено товар покупцю	361	702	36000
4.	Списана сума податкового зобов'язання з ПДВ	702	643	6000
5.	Відображено взаємозалік заборгованостей	681	361	36000
6.	Списана собівартість реалізованого товару	902	282	24000
7.	Сума доходу від реалізації списана на фінансовий результат	702	791	30000
8.	Сума собівартості реалізації списана на фінансовий результат	791	902	24000
Перша подія — реалізація товару покупцю				
1.	Відображено реалізацію товару покупцю	361	702	36000
2.	Відображена сума податкового зобов'язання з ПДВ	702	641	6000
3.	Списана собівартість реалізованого товару	902	281	24000
4.	Отримано оплату за товар від покупця	311	361	36000
5.	Сума чистого доходу від реалізації списана на фінансовий результат	702	791	30000
6.	Сума собівартості реалізації списана на фінансовий результат	791	902	24000

Задача 4.2. Згідно з договором постачання оптове підприємство в червні 201_р. відвантажено покупцю 2000 од. на суму 6000 грн. (в т.ч. ПДВ). В липні 201_р. 800 од. товару на суму 2400 грн. (в т.ч. ПДВ) повернено покупцем у зв'язку з його неякісними характеристиками. Згідно договірних умов оплата товару була здійснена лише за якісний товар. Підприємства являються платниками ПДВ. Загальна собівартість реалізованого товару складає 4200 грн. (2,1 грн. за од.) (табл. 4.2).

Таблиця 4.2. - Кореспонденція рахунків з обліку повернення товарів покупцем

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
Червень 201_р.				
1	Відвантажено товар покупцю	361	702	6000
2	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	1000
3	Списана собівартість реалізованого товару	902	281	4200
4		702	791	5000
		791	902	4200
Липень 201_р.				
1.	Відображено повернення товару покупцем	704	361	2400
2.	Скорегована суму податкового зобов'язання з ПДВ (методом «червоного сторно»)	704	641	400
3	Скорегована собівартість реалізації товару (методом «червоного сторно»)	902	281	1680
4.	Отримано оплату від покупця	311	361	3600

5.	Відображено фінансовий результат	791	704	2000
		791	902	1680

Задача 4.3. Оптове підприємство уклало договір з покупцем на доставку 1000 од. товару за ціною 12 грн. (в т.ч. ПДВ). За умовами договору підприємство-покупець отримує знижку в розмірі 10% від вартості товару якщо першою подією буде отримання коштів (табл. 4.3).

Таблиця 4.3 - Кореспонденція рахунків з обліку наданих знижок

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Отримано попередню оплату від покупця	311	681	10800
2.	Нараховане податкове зобов'язання з ПДВ	643	641	1800
3.	Відвантажено товар покупцю	361	702	10800
4.	Списана сума раніше відображеного податкового зобов'язання з ПДВ	702	643	1800
5.	Відображено взаємозалік заборгованостей	681	361	10800

Задача 4.4. Підприємство оптової торгівлі всім своїм покупцям надає знижку в розмірі 5% від загальної суми договору постачання якщо розрахунок за таким договором здійснюється протягом трьох банківських днів. Покупець виконав умови продавця та оплатив у вказаний термін вартість отриманого товару на суму 24000 грн. (в т.ч. ПДВ) та отримав знижку в розмірі 1200 грн. Надана знижка буде врахована при оплаті наступної партії. Собівартість реалізованого товару в обліку продавця складає 15000 грн. (табл. 4.4).

Таблиця 4.4 - Кореспонденція рахунків з обліку наданих знижок

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Відвантажено товар покупцю	361	702	24000
2.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	4000
3.	Отримана оплата вартості товару від покупця у 3-х денний термін	311	361	24000
4.	Відображено суму наданої знижки	704	361	1200
5.	Зменшено методом «червоного сторно» суму податкового зобов'язання з ПДВ	704	641	200
6.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ на суму авансу, яке виникло у продавця після наданої знижки	643	641	200
7.	Списана собівартість реалізації товарів	902	281	15000
8	Відображено фінансовий результат	702	791	20000
		704	791	1000
		791	902	15000

Задача 4.5. Два підприємства оптової торгівлі, які здійснюють торгівцю запасними частинами, уклали бартерну угоду про обмін товаром групи «запасні частини». Підприємство «Авто» передає товар, балансова вартість якого 20000 грн., підприємству «Швидкість». Балансова вартість товарів у підприємства «Швидкість» - 14000 грн. Договірна вартість відповідає справедливій - 15000 грн., крім того ПДВ 20% - 3000 грн.

В обліку будуть зроблені записи (табл. 4.5):

Таблиця 4.5 - Кореспонденція рахунків з обліку бартерних операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
<i>У підприємства «Авто»</i>				
1	Відвантажено товари за бартерною угодою:			
	- списано первісну вартість товарів, що підлягають обміну	377 (361)	281	15000
	- списано різницю між балансовою і справедливою вартістю переданих товарів	949	281	5000
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ (база нарахування — справедлива вартість)	377 (361)	641	3000
3	Оприбутковано товари, отримані за бартерною угодою	281	631	15000
4	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631	3000
5	Здійснено взаємозалік заборгованостей	631	377 (361)	18000
<i>У підприємства «Швидкість»</i>				
1	Отримано товари за бартерною угодою	281	631	14000
2	Відображено податковий кредит (виходячи зі справедливої вартості)	641	631	3 000
3	Відвантажено товари за бартерною угодою	377 (361)	281	14 000
4	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	377 (361)	641	3000
5	Здійснено взаємозалік заборгованостей	631	377 (361)	17000

Задача 4.6. За результатами інвентаризації на 20 грудня на складі встановлена нестача свинини мороженої (у напівтушах) в кількості 15 кг. Міжінвентаризаційний період з 01.10.0_ р. по 20.12.0_ р., тобто 81 день. Відпуск і продаж яловичини за міжінвентаризаційний період згідно з даними аналітичного обліку характеризується такими даними:

Відпущено товарів за весь інвентаризаційний період 7855 кг.

Сумарна величина залишку товарів за міжінвентаризаційний період (за даними про залишок на кінець кожного дня) 92712 кг.

Середньодобовий залишок становить $(92712 : 81) 1144,6$ кг.

Одноденний оборот $(7855 : 81) 97,0$ кг.

Середній строк зберігання $(1144,6 : 97 = 11,8 \sim 12)$ 12 діб.

Норма природного убутку свинини мороженої при зберіганні протягом 12 діб становить 0,16% (три доби — 0,08%; більше ніж 3 і до 10 діб включно — за кожну подальшу добу — 0,01%; більше ніж 10 і до 30 діб включно — за кожну подальшу добу збільшена на 0,005%, тобто $0,08\% + 0,01\% \times 7 + 0,005\% \times 2 = 0,16\%$).

Граничний розмір природного убутку 1206 кг $(7855 \times 0,16\% : 100\%)$.

Отже, нестача свинини в кількості 12,6 кг буде списана на витрати діяльності підприємства, а 2,4 кг $(15 - 12,6)$ віднесена за рахунок матеріально-відповідальної особи. При обліковій ціні за 1 кг 30 грн. сума відповідно дорівнює 378 грн. і 72 грн.

Інвентаризаційна комісія перевіряє правильність визначення бухгалтерією результатів інвентаризації і свої висновки відображає в протоколі

засідання інвентаризаційної комісії, який затверджується керівником (власником) підприємства в 5-денний строк.

В обліку будуть зроблені записи (табл. 4.6):

Таблиця 4.6 - Кореспонденція рахунків з обліку результатів інвентаризації

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Списано нестачу товару в межах норм природного убутку	947	281	378
2	Списано нестачу товару понад норми природного убутку (матеріально відповідальна особа свою вину не визнає)	947	281	72
3	Відкориговано суму податкового кредиту з ПДВ, що відноситься до нестачі товару понад норми природного убутку (72 x 0,2) (методом «червоного сторно»)	641	644	<i>м</i>
4	Включено суму відкоригованого податкового кредиту з ПДВ до витрат підприємства	947	644	14,4
5	Віднесено суму прямих збитків підприємства на позабалансовий субрахунок (72 + 14,4)	072	-	86,4

Задача 4.7. Оптове підприємство одержало товар. ТЗВ включені в ціну кожної одиниці товару. Початкові дані (табл. 4.7):

Таблиця 4.7 - Інформація про вартість товару до переоцінки

Найменування товару	Кількість од.	Ціна постачальника, грн.	Сума, грн.
Товар «А»	100	24	2400
Товар «В»	560	10	5600
РАЗОМ			8000
11ДВ на товари 20%			1600
Витрати з доставки			120
ПДВ на послуги з доставки			24
До сплати			9744

ТЗВ на одиницю вартості товару = $120 : 8000 = 0,015$ Облікова ціна товару А = $24 (1 + 0,015) = 24,36$ (грн.) Облікова ціна товару В = $10 (1 + 0,015) = 10,15$ (грн.) Переоцінена вартість оприбуткованих товарів:

Товар А $100 \times 24,36 = 2436$ (грн.)

Товар В $560 \times 10,15 = 5684$ (грн.)

Разом —8120 (грн.)

На дату складання балансу здійснено переоцінку товарів, в таблиці 4.7.

Таблиця 4.7- Інформація про вартість товару після переоцінки

Найменування товару	Кількість од.	До переоцінки		Після переоцінки		Результат переоцінки
		ціна	сума	ціна	сума	
Товар А	100	24,36	2436	19,49	1949	-487
Товар В	560	10,15	5684	8,12	4547	-1137
Разом (балансова) первісна вартість			8120		6496	-1624

Результат переоцінки представлено в таблиці 4.8.

Таблиця 4.8- Кореспонденція рахунків з обліку результатів переоцінки

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Оприбутковано за первісною вартістю товари	281	631	8120
2	Відображено податковий кредит з ПДВ (1600+24)	641	631	1624
3	Списано суму зниження ціни товарів (уцінка)	946	281	1624
4	Скориговано суму податкового кредиту (методом «червоного сторно»), що відноситься до суми зниження ціни включена у витрати звітного періоду (1624 x 0,2)	641	644	324,8
		946	644	324,8

Задача 4.8. Комітент передав комісіонеру товар вартістю 30000 грн., в т.ч. ПДВ - 5000 грн. Балансова вартість переданих товарів - 21000 грн. Комісійна винагорода визначена в розмірі 5% від суми продажу і перераховуються комісіонеру окремим платежем. В обліку комітента будуть зроблені такі записи (табл.4.9):

Таблиця 4.9- Кореспонденція рахунків з обліку у комітента

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Передано товари на комісію	283	281	21000
2	Отримано від комісіонера кошти за реалізовані товари	311	377 (361)	30000
3	Одночасно відображено факт продажу переданого на комісію товару	377 (361)	702	30000
4	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	5000
5	Списано балансову вартість реалізованого на умовах комісії товару	902	283	21000
6	Відповідно до написаного акта виконаних робіт відображено витрати за послуги комісіонера на суму комісійної винагороди без ПДВ ((30000-5000)x0,05)	93	685	1250
7	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ, податкову накладну отримано (1250x0,2)	641	685	250
8	Перераховано комісійну винагороду комісіонеру	685	311	1500

За даними завдання відобразимо в обліку операції з продажу товару за договором комісії у комісіонера (табл. 4.10).

Таблиця 4.10- Кореспонденція рахунків з обліку у комісіонера

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Прийнято товари на комісію за вартістю, узгодженою між комітентом і комісіонером	024	-	30000
2	Відвантажено комісійний товар покупцю	377 (361)	702	30000
3	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641	5000
4	Списано з позабалансового рахунка вартість реалізованого комісійного товару	-	024	30000
5	Відображено заборгованість перед комітентом	704	685	25000

	платником ПДВ: - на суму без ПДВ - на суму податкових і розрахунків з ПДВ	644		5000
6	Перераховано кошти комітенту за реалізований товар	685	311	30000
7	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ при отриманні податкової накладної	641	644	5000
8	Відображено реалізацію послуг з продажу товарів (комісійна винагорода)	377 (361)	703	1500
9	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ з суми комісійної винагороди	703	641	250
10	Надійшли кошти від комітента в оплату послуг з продажу товарів	311	377 (361)	1500

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 4.9. Оформити відпуск товарів оптовою базою «Софія» приватній фірмі «Світанок», що не є платником ПДВ. Покупець самостійно здійснює транспортування товару.

Вихідні дані:

Дата відвантаження — 08.09.201_ р.

Видаткова накладна — № 8523. Довіреність № 77 від 08.09.201_ р. виписана на директора ПФ «Світанок» Шнайдер М.П. Відпущені товари:

Таблиця 4.11 - Інформація про товари підприємства

Найменування	Од. вим.	Кількість	Відпускна ціна з ПДВ, грн.
Масло вершкове «Президент»	Кг	65	19,50
Шинка Київська	Кг	32,5	75,00
Ковбаса Сялямі	Кг	58,0	67,50
Ящики пластикові	шт.	8	7,50
Ящики картонні	шт.	4	1,2

Задача 4.10. На підставі розв'язання попередніх завдань скласти товарний звіт матеріально-відповідальної особи по складу за вересень поточного року.

Матеріально відповідальна особа Лінник Ж.В.

Залишок товарів на 05.09.201_ р.— 1 359 631,00 грн.; тари — 8 914,00 грн.

Звіт прийняв і перевірів бухгалтер Григорук Н.Р.

Задача 4.11. На склад оптового підприємства надійшов товар — сік «Садочок». Маршрут руху: Київ — Вінниця; відстань — 250 км. За документами постачальника значиться:

- кількість — 2500 упаковок;
- відпускна ціна — 8,60 грн. (з ПДВ).

За домовленістю сторін витрати з транспортування автомобільним транспортом покладені на покупця.

Витрати, пов'язані з доставкою товару склали:

- оплата автотранспортній організації за наданий транспорт для перевезення товару — 1 230,00 грн., в т. ч. ПДВ;
- витрати пального — 650,00 грн., в т. ч. ПДВ.

Фактична кількість товару при прийомі на складі становила 2400 упаковок. ТЗВ включаються до собівартості придбаних товарів. Необхідно:

- 1) Визначити вартість товару, що підлягає сплаті постачальнику, та вартість товару, що фактично оприбуткована на склад;
- 2) Обчислити розмір втрат при транспортуванні (кількість упаковок соку та їх вартість) і прийняти рішення про джерела списання нестачі;
- 3) Відобразити в обліку дану операцію з оприбуткування товару.

Довідка: Норми втрат від бою скляної тари з харчовими товарами при транспортуванні автомобільним транспортом наведені в додатку № 12 до наказу Міністерства торгівлі СРСР від 2 квітня 1987 р. №88.

Задача 4.12. Зі складу оптової бази відвантажений товар покупцю, який компенсує вартість товару і витрати з його доставки. Відвантажено 52 кг цукерок «Червоний мак» і 85 кг печива «Пшеничне». Облікова вартість на складі відповідно становила 55,00 грн. і 24,00 грн. Товар реалізований з націнкою 18%. За цукерки надійшла 100% передплата.

Визначити ціну продажу, відобразити операції з продажу і списання товару в бухгалтерії оптової бази.

Задача 4.13. Протягом місяця зі складу оптового підприємства було відвантажено товарів на суму 9 820,00 тис. грн., в т.ч. ПДВ. Вартість зворотної тари - 6 300,00 грн. Доставка товару покупцям здійснювалася орендованим транспортом. Покупцям виставлений рахунок за надані послуги з доставки в сумі 5 000,00 грн., в т.ч. ПДВ. Витрати з утримання даного транспорту, що підлягають списанню, склали: орендна платня (без ПДВ)— 15 000,00 грн., витрата бензину — 6 320,00 грн., заробітна плата водія і нарахування на неї — 2 600,00 грн.

Задача 4.14. Підприємство оптової торгівлі відвантажило фірмі «Світанок» товар на суму 48000 грн., в т. ч. ПДВ 20% — 8000 грн. Собівартість проданого товару — 34000 грн. ТЗВ обліковуються на окремому субрахунку, середній відсоток за розрахунком в звітному періоді здійснення операції—2,45%.

В наступному місяці покупець (зі згоди продавця) повернув частину товарів на суму 1200 грн., в т. ч. ПДВ — 200 грн. Собівартість повернених товарів — 850 грн.

Задача 4.15. За договором комісії на купівлю підприємство «Олімп» (комітент) перерахувало підприємству «Руслана» (комісіонеру) кошти в сумі 60000 грн. для придбання товару.

Після одержання товару і отримання звіту підприємство «Олімп» перераховує підприємству «Руслана» комісійну винагороду (3%) в сумі 1800 грн., у т. ч. ПДВ 20% — 300 грн.

Задача 4.16. Відповідно до договору комісії підприємство «Зоря» (комітент) доручило підприємству «Весна» (комісіонер) придбати 10 одиниць товару «А» за ціною не вище за 4800 грн. за одиницю. Комісійні виплати за домовленістю сторін - 15%, тобто 7200 грн. (48000 x 0,15), в т. ч. ПДВ 20%— 1200 грн. Перераховані кошти підприємству «Весна» в сумі 55200 грн. (48000 + 7200).

Задача 4.17. Відобразити в обліку такі господарські операції:

Ситуація 1.

За бартерним договором оптовою базою в м. Вінниці відвантажено крупу гречану оптовій базі в м. Хмільнику і отриманий горох. Вартість товарів по договору 850 200,00 грн., в т.ч. ПДВ.

Ситуація 2.

Оптовою базою одержані розрахунково-платіжні документи постачальника про відвантаження транзитом товару покупцю. Вартість за цінами постачальника 740 120,00 грн., в т.ч. ПДВ; вартість за цінами оптового підприємства 8 506 000,00 грн., в т.ч. ПДВ.

Ситуація 3.

Оптовою базою нарахований дохід за організацію транзитного обороту. Сума доходу, одержаного від постачальників — 35 900,00 грн., в т.ч. ПДВ і від покупців — 32 740,00 грн., в т.ч. ПДВ.

Ситуація 4.

Списується вартість реалізованих зі складу оптового підприємства товарів, їх облікова вартість 125 600,00 грн. Середній відсоток транспортно-заготівельних витрат за розрахунком 1,315%.

Ситуація 5

На підставі рознарядки оптового підприємства постачальник відвантажив покупцю транзитом товари. В одержаних від постачальника розрахунково-платіжних документах значиться:

Вартість за відпускними цінами постачальника (без ПДВ) — 74 000,00 грн., ПДВ — ?

Доставка здійснена автотранспортним підприємством на умовах передоплати. Згідно Акту витрати по доставці склали 1 100,00 грн., в т.ч. ПДВ — ?

Ситуація 6

Оптовим підприємством одержані від постачальника документи про відвантажені транзитом товари покупцю. В документах значиться:

Вартість по відпускним цінам постачальника 85 000,00 грн., в т.ч. ПДВ. Витрати на транспортування — 850,00 грн., крім того ПДВ ? (згідно договору зі сторонньою транспортною організацією).

Ситуація 7

Оптовим підприємством пред'явлені покупцю розрахунково-платіжні документи за відвантажені транзитом товари. Вартість товарів за цінами оптового підприємства 54 300,00 тис. грн., в т.ч. ПДВ. Покупцем була зроблена передоплата.

Література: [1, 13, 20, 21]

Заняття 5.

Тема 4. Облік товарних операцій в роздрібній торгівлі

Питання для обговорення:

1. Особливості роздрібною торгівлі

2. Особливості ціноутворення у роздрібній торгівлі
3. Особливості документального оформлення надходження товарів і тари
4. Облік надходження товарів і тари
5. Облік тари та тарних матеріалів
6. Облік товарних втрат та переоцінки товарів
7. Інвентаризація товарів та облік її результатів

Практична частина.

Приклади вирішення задач.

Задача 5.1. 1. До магазину «Слов'янка» від оптової бази надійшла партія рідини для миття посуду в пластмасовій упаковці, що доставлена автотранспортом постачальника. В накладній вказані наступні дані:

ціна за 1 од. — 3,00 грн. (в т.ч. ПДВ 20% — 0,50 грн.),

кількість — 1 500 одиниць,

загальна вартість — 4 500,00 грн.(в т. ч. ПДВ 20% — 750,00 грн.)

При прийманні встановлено витікання рідини з 2-х пляшок.

Розрахувати первісну вартість рідини.

Відповідно до нормативних актів втрати не повинні перевищувати 0,18% від суми партії товару.

Таким чином, максимальні втрати за нормами убутку можуть становити 3 од.($1500 \cdot 0,18\% / 100\% = 2,7$ од., після округлення 3 од.). Фактична нестача товару знаходиться в межах норм і дорівнює 6,00 грн. ($3,00 \cdot 2$), в т. ч. ПДВ 20% -1,00 грн. ($6,00 \cdot 20\% / 100\%$).

В акті приймання товарів вказана нестача в розмірі 2-х пляшок, що причинена пошкодженням тари з позначкою «В межах норм». В прибутковій накладній вказують фактичну кількість отриманого товару — 1498 од. на загальну вартість з ПДВ 4 500,00 грн. Розрахункова облікова ціна придбання становитиме: з ПДВ — 3,004005 грн. ($4500/1498$), без ПДВ — 2,50334 грн. ($3,004005/1,2$).

Задача 5.2. До підприємства роздрібною торгівлі — магазину «Караван» надійшли товари. В документах постачальника значиться, в грн.:

Вартість за відпускними цінами без ПДВ 2 000,00 ПДВ 20% ?

Витрати з транспортування 150,00 крім того ПДВ 20% ?

До оплати 2 580,00

Товар оприбуткований за цінами продажу 3 000,00 грн. Податкова накладна постачальником надана.

Необхідно відобразити операції в обліку за умов, що ТЗВ обліковуються прямим методом та на окремому рахунку.

В бухгалтерському обліку будуть зроблені записи (табл. 5.1):

Таблиця 5.1 - Кореспонденція рахунків щодо обліку надходження товарів магазину «Караван»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Оприбутковано товари за ціною без	282	631	2 000,00

	ПДВ			
2.	Відображено суму ПДВ, що включений в ціну постачальника	641/ПДВ	631	400,00
3.	Відображено витрати з доставки	282	631	150,00
4.	Відображено суму включеного в вартість послуг постачальника з доставки ПДВ	641/ПДВ	631	30,00
5.	Відображено суму торгової націнки на оприбутковані товари (3 000,00-2 150,00)	282	285	850,00
Якщо ТЗВ обліковується на окремому субрахунку, операції 3 і 5 відображаються наступним чином:				
6.	Відображено витрати з доставки	289	631	150,00
7	Відображено суму торгової націнки на оприбутковані товари (3 000,00 - 2 000,00)	282	285	1 000,00

Задача 5.3. Облік товарних втрат та переоцінки товарів

За результатами інвентаризації, оформленими актом-описом, на підприємстві роздрібною торгівлі виявлено товари, що підлягає уцінці. Загальна сума уцінки складає 8000 грн. у тому числі торгова націнка — 3000 грн.

Прийнято рішення зниження цін (уцінку) товарів списати:

- у межах торгової націнки (3000 грн.) — на зменшення торгової націнки;
- в сумі ціни придбання (5000 грн.) — на витрати звітного періоду (як втрати від знецінення запасів).

В обліку будуть здійснені наступні господарські операції (табл. 5.2):

Таблиця 5.2 - Облік переоцінки товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Відображено зменшення вартості товарів (уцінку):	285	282	3000
	— в межах торгової націнки			
	— в сумі ціни придбання	946	282	5000
2	Списано в кінці звітного періоду втрати від знецінення запасів на фінансові результати	791	946	5000

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 5.4. Роздрібним торговим підприємством «Аякс» отримана консервована продукція на умовах передплати на суму 73 410,00 грн., в т. ч. ПДВ — 12 235,00 грн. Продукція оприбуткована за цінами продажу на суму 97 410,00 грн., та реалізована в тому ж звітному періоді.

Продукція була затарена в пластмасові ящики, які за договором визнані як зворотні заставні. За ящики перерахований грошовий задаток в сумі 3 500,00 грн. (350 шт. за залоговою вартістю 10,00 грн.). Своєчасно було повернуто 300 ящиків. Залишок неповернутий терміном більш 12 місяців.

Відобразити операції в обліку:

1. перерахування передплати за товар і задатку за тару;
2. оприбуткування товару та тари;
3. реалізацію товару, повернення тари постачальнику;
4. повернення коштів за тару, закриття розрахунків з постачальником за товар.

Задача 5.5. Підприємство роздрібної торгівлі «Грім» отримало товар у зворотній тарі, що надана на таких умовах:

- скляні пляшки 900 шт. на суму 1 080,00 грн. и 55 шт. пластмасових ящиків на суму 990,00 грн. з переходом права власності;
- цистерну залоговою вартістю 8 000,00 грн. без переходу права власності.

Відобразити в обліку отримання тари роздрібним торговельним підприємством.

Задача 5.6. На підприємстві роздрібної торгівлі «Слобода» згідно з розпорядженням директора магазину з 1.03. р. числа знижені ціни на товар «Масло селянське» з 15,00 грн. до 12,5 грн. До переоцінки підлягає 800 од. товару.

Середній відсоток торгової націнки 28%. Протягом періоду реалізовано 560 од. товару.

Відобразити операції з надання знижок в обліку.

Задача 5.7. Визначити та відобразити в обліку суму знецінення товару на підприємстві роздрібної торгівлі «Корона». Вартість товару за цінами продажу до переоцінки — 9 000,00 грн., після переоцінки — 7 500,00 грн. Сума торгової націнки на товар 1760 грн. Відсоток ТЗВ на дату переоцінки — 1,27%.

Література: [1, 13, 20, 21]

Заняття 6.

Тема 5. Облік реалізації товарів в роздрібній торгівлі

Питання для обговорення:

1. Облік реалізації товарів за готівку
2. Облік реалізації товарів із використанням банківських платіжних карток
3. Облік операцій надання споживчого кредиту на товар та реалізації товарів у розстрочку фізичним особам
4. Облік реалізації товарів, прийнятих на комісію
5. Облік реалізації товарів поштою
6. Облік реалізації товарів у дрібнороздрібній торгівлі
7. Облік реалізації товарів через інтернет-магазини
8. Облік реалізації товарів за замовленням та вдома у покупців

9. Облік реалізації товарів зі знижками
10. Облік іншого вибуття товарів
11. Облік повернення товарів покупцями
12. Облік забезпечення гарантійних зобов'язань

Практична частина.

Приклади вирішення задач.

Задача 6.1. Облік реалізації товарів за готівку

Підприємство роздрібної торгівлі «Корола» реалізувало в звітному місяці за цінами продажу товарів на суму 60 000,00 грн., в т. ч, ПДВ 20% -10 000,00 грн. Процент торгової націнки по підприємству становить 33,33%. ТЗВ обліковують на окремому рахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати», при цьому сума залишку ТЗВ на початок місяця складає 1560грн, сума ТЗВ понесених у звітному місяці — 5230грн, сума залишку товарів на початок місяця 36800 грн., вартість оприбуткованих за місяць товарів — 123000грн.

Відобразити операції в обліку.

В обліку будуть зроблені записи (табл. 6.1):

Таблиця 6.1- Кореспонденція рахунків щодо обліку реалізації товарів

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Відображено дохід від реалізації товарів	301	702	60 000,00
2.	Нараховано зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	10 000,00
3.	Списана вартість реалізованих товарів	902	282	30002,00
4.	Наприкінці звітного періоду списано торгівельну націнку на реалізовані товари (метод «червоного сторно») $60000 / 100 \% \times 33,33\% = 19998$	282	285	19998,00
5.	Наприкінці звітного періоду списано ТЗВ	902	289	2550,00
6.	Відображений фінансовий результат від реалізації:			
6.1.	Списано дохід від реалізації	702	791	50000,00
6.2.	Списано собівартість реалізованих товарів	791	902	32552,00

Задача 6.2. Облік реалізації товарів із використанням банківських платіжних карток

Підприємство роздрібної торгівлі «Електровал» реалізує електротовари із використанням банківських платіжних карток. Обсяг реалізації товарів, за які покупці розраховувались банківськими платіжними картками, становить 48 000,00 грн., в т. ч. ПДВ 20% — 8 000,00 грн. Розмір комісійної винагороди банку — 2%. Сума торгової націнки на реалізовані товари записи: складає 18560 грн.

ТЗВ обліковуються в первісній вартості товарів. Відобразити операції в обліку та визначити фінансовий результат .

В обліку будуть зроблені такі записи (табл. 6.2):

Таблиця 6.2- Кореспонденція рахунків щодо реалізації товарів із застосуванням банківських платіжних карток

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Відображено дохід від реалізації товарів, оплачених БПК (оформлений сліп)	331	702	48 000,00
2.	Нараховане податкове зобов'язання з ПДВ	702	641 /ПДВ	8 000,00
3.	Передано банку розрахункові документи (сліпи)	333	331	48 000,00
4.	Зараховано на поточний рахунок кошти за вирахування суми комісійної винагороди банку (48000 — 48000x0,02)	311	333	47 040,00
5.	Включено до витрат на збут суми комісійної винагороди банку	93	333	960,00
6.	Списано вартість реалізованих товарів	902	282	29440,00
7.	Наприкінці звітнього періоду списано торгіву націнку на реалізовані товари (метод «червоного сторно»)	282	285	18560,00
8.	Відображений фінансовий результат від реалізації:			
8.1.	Списано дохід від реалізації	702	791	40000
8.2.	Списано собівартість реалізованих товарів	791	902	29440,00

Задача 6.3. Облік операцій надання споживчого кредиту на товар та реалізації товарів у розстрочку фізичним особам. Між магазином «Мрія» і громадянином Петренком О.М. було підписано договір купівлі-продажу холодильника) у розстрочку платежу на 6 місяців. Вартість холодильника становить 12000,00 грн. (у і. ч. ПДВ — 2000,00 грн.). Собівартість холодильника — 9000,00 грн. (без ПДВ). Ставка відсотків за користування розстрочкою становить 24% річних. У день підписання договору Петренко О.М. здійснив перлинний внесок у розмірі 6000 грн. (50% вартості товару) до каси магазину. Цього самого дня товар було передано споживачеві. За договором погашення боргу починається з наступного місяця. Магазин провів такі розрахунки:

1) суми щомісячного внеску (без урахування відсотків): $(12000 - 6000) : 6 = 1000$ (грн.);

2) розмір щомісячних відсотків за користування кредитом: $24 : 12 = 2$ (%); 3) сума відсотків за розстрочку платежу: $6000,00 \times 2\% = 120,00$ (грн.).

В обліку будуть зроблені такі записи (табл. 6.3):
Таблиця 6.3. - Кореспонденція рахунків щодо реалізації товарів у розстрочку фізичним особам

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Отримано передоплату від покупця	301	681	6000
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	643	641/ПДВ	1000
3.	Товар передано зі складу до торговельного приміщення	282	281	9000
4.	Нараховано торгіву націнку	282	285	1000
5.	Товар реалізовано споживачу	361	702	12000
6.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641 /ПДВ	1000
		702	643	1000
7.	Проведено зарахування взаємних заборгованостей	681	361	6000
8.	Списано собівартість реалізованого товару	902	282	9000
9.	Списано торгіву націнку на реалізований товар (метод «червоне сторно»)	282	285	1000
10.	Визначено фінансовий результат (наприкінці звітнього періоду)	791	902	9000
		702	791	10000
		791	441	1000
В наступних місяцях (6 місяців)				
11.	Нараховано відсотки за розстрочку платежу	361	702	120
12.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	20
13.	Отримано щомісячну оплату від споживача (6 місяців):			
13.1.	на суму непогашеної вартості кредиту	301	361	1000
13.2.	на суму нарахованих відсотків	301	361	120

Задача 6.4. Облік реалізації товарів, прийнятих на комісію.
Протягом звітнього періоду (кварталу) мережею магазинів комісійної торгівлі «Економка» (комісіонером) прийнято на комісію товарів, що були у вжитку, від фізичних осіб (не зареєстрованих як платники ПДВ) за вартістю, визначеною за домовленістю сторін — 200 000 грн.

Протягом встановленого строку (60 календарних днів) товари не були продані, у зв'язку з чим проведена їх уцінка на 30 %, що склала 60 000 грн. $(200000 \cdot 30 / 100)$

Вартість товарів після уцінки склала 140 000 грн. $(200\ 000\ \text{грн.} - 60\ 000\ \text{грн.})$.

Товари реалізовано за цінами продажу та належної комісіонеру комісійної винагороди — 182 000 грн. Сума комісійної винагороди в розмірі 25 % від погодженої ціни товарів за вирахуванням проведеної уцінок дорівнює 35 000 грн. $(140000 \cdot 25 / 100)$.

Сума податкового зобов'язання по ПДВ, визначена за встановленою ставкою до суми комісійної винагороди, — 7000 грн. $(35000 \cdot 20 / 100)$

В бухгалтерському обліку зазначені операції будуть відображені в наступному порядку (табл. 6.4).

Таблиця 6.4 - Облік реалізації товарів на комісійних засадах

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Взято на облік прийняті на комісію від фізичних осіб товари, що були у вжитку	024	—	200 000
2	Проведено уцінку товарів, нереалізованих протягом встановленого строку (метод червоного сторно)	024	—	60000
3	Оприбутковано в касу виручку під продажу прийнятих на комісію товарів	301	703	182 000
4	Відображено суму податкового зобов'язання по ПДВ, визначену за встановленою ставкою до суми комісійної винагороди	703	641	7000
5	Списано продані товари, що були прийняті на комісію	—	024	140 000
6	Нараховано комітентам належні суми за продані на комісійних засадах товари	704	085	140 000
7	Відображено виплату із каси комітентам належної суми за продані на комісійних засадах товари	685	301	140 000
8	Списано в кінці звітної періоду на фінансові результати суму чистого доходу від реалізації товарів на комісійних засадах	703	791	35 000

Задача 6.5. Облік реалізації товарів поштою. Підприємство роздрібною торгівлі «Аякс» продає товари поштою на умовах передоплати. Вартість реалізації товару — 960,00 грн., в т. ч ПДВ 20% — 160,00 грн. Собівартість реалізованих товарів склали 500 грн. Послуги пошти з доставки оплачує продавець після отримання коштів в порядку безготівкових розрахунків. Вартість цих послуг поштового відділення — 48,00 грн., в т. ч. ПДВ 20% — 8,00 грн. Відобразити операції в обліку.

В табл. 6.5 представлена кореспонденція рахунків щодо обліку даних операцій:

Таблиця 6.5 - Облік реалізації товарів поштою

№ / п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Одержано передоплату від покупця за товар, що буде реалізований поштою	311	681	960,00
2.	Нараховане податкове зобов'язання з ПДВ (960x20%: 120)	643	641/ПДВ	160,00
3.	Передано товар на пошту для відправлення	2821	282	960,00
4.	Отримано поштове повідомлення про вручення товару покупцю	361	702	960,00
5.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	643	160,00
6.	Відображено взаємозалік дебіторсько-кредиторської заборгованостей за операціями продажу товарів	681	361	960,00
7.	Списано собівартість реалізованого товару	902	2821	500,00
8.	Списано реалізовану торгову націнку методом «червоного сторно» (сума умовна)	2821	285	1460,00
9.	Одержано рахунок за послуги пошти	93	685	40,00
10.	Відображено податковий кредит за послуги пошти	641/ПДВ	685	8,00
11.	Відображено фінансовий результат від операції	702	791	800,00
		791	902	500,00
		791	93	40,00

Задача 6.6. Облік реалізації товарів у дрібнороздрібній торгівлі.

Підприємством роздрібної торгівлі «Аврора» для реалізації передані товари продовольчої групи у павільйон сезонного продажу товарів на суму 5500 грн за цінами продажу. Протягом дня реалізовано товарів на суму 4800 грн. Сума торгової націнки, що відноситься до реалізованого товару складає 1980 грн. В кінці дня продавцем здана виручка до каси підприємства, а залишок непроданих товарів повернено на склад.

В бухгалтерському обліку зазначені операції будуть відображені в наступному порядку (табл. 6.6).

Таблиця 6.6 - Облік реалізації товарів у дрібнороздрібній торгівлі (павільйон сезонного продажу товарів)

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Видано товар до павільйону сезонного продажу товарів	282	281	5500

2.	Отримано в касу виручку від реалізації товарів через павільйон сезонного продажу товарів	301	702	4000
3.	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	800
4.	Списано з підзвітної особи собівартість реалізованих товарів	902	282	4800
5.	Списано торгову націнку методом «червоного сторно»	902	285	1980
6.	Повернено нереалізовані товари на склад підприємства роздрібної торгівлі	281	282	700

Задача 6.7. Облік реалізації товарів через інтернет-магазини

Підприємство роздрібної торгівлі «Пузанчик» — платник ПДВ реалізує товари через інтернет-магазин. Покупець здійснив передоплату за замовлений в інтернет-магазині товар у сумі 500 грн., крім того, ПДВ— 100 грн. на банківський рахунок підприємства. Собівартість товару становить 400 грн. Товар зі складу підприємства передано кур'єру для доставки покупцю. Після цього товар доставлено кур'єром покупцю. Вартість послуг кур'єра 30 грн.

В обліку будуть здійснені наступні господарські операції (табл. 6.7):

Таблиця 6.7 - Облік реалізації товарів через інтернет-магазин

з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Отримано передоплату за товар	311	681	600
2.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	643	641/ПДВ	100
3.	Товар передано кур'єру	2821	282	600
4.	Товар передано кур'єром покупцю	361	702	600
5.	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	643	100
6.	Списано собівартість реалізованого товару	902	2821	400
7.	Списано суму торгової націнки на реалізований товар методом «червоного сторно»	2821	285	200
8.	Відображено витрати на кур'єрську доставку	93	685	30
9.	Відображений фінансовий результат від реалізації:			
9.1.	Списано дохід від реалізації	702	791	500
9.2.	Списано собівартість реалізованих товарів	791	902	400
9.3.	Списано витрати на кур'єрську доставку	791	93	30

Задача 6.8. Облік реалізації товарів зі знижками. Підприємство роздрібної торгівлі «Коломия» реалізує електротовари. За наказом керівника у жовтні місяці проведений сезонний розпродаж кондиціонерів. Сума визнаного доходу від реалізації товарів за ці нами продажу становить 72000 грн., при цьому сума торгової націнки на них — 21800грн. Товари реалізовані у звітному місяці, сума наданої знижки склала 11800грн.

В обліку будуть здійснені наступні господарські операції (табл. 6.8):

Таблиця 6.8 - Облік реалізації товарів зі знижками

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Відображено дохід від реалізації товарів	301	702	72000
2.	Нараховано зобов'язання з ПДВ	702	641 /ПДВ	12000
3.	Списана вартість реалізованих товарів	902	282	50200
4.	Наприкінці звітного періоду списано торгову націнку на реалізовані товари (метод «червоного сторно»)	282	285	10000
5.	Відображено суму наданих знижок	285	282	11800
6.	Відображений фінансовий результат від реалізації:			
6.1.	Списано дохід від реалізації	702	791	60000
6.2.	Списано собівартість реалізованих товарів	791	902	50200

Задача 6.9. Облік повернення товарів покупцями. Покупець повернув товар в магазин, що був йому реалізований за ціною 2600 грн. (в тому числі ПДВ). Собівартість реалізованого товару складала 2 000 грн.

В обліку будуть здійснені наступні господарські операції (табл. 6.9):

Таблиця 6.9 - Облік повернення товарів покупцями

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1.	Оприбуткований повернений товар (метод «червоного сторно»)	902	282	2000
2.	Виплата готівки покупцю за повернений товар	704	301	2600
3.	Відображено коригування суми ПДВ (метод «червоного сторно»)	704	641/ПДВ	600
4.	Відображено нарахування суми торгової націнки на повернений товар	285	282	600

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 6.10. Магазином роздрібної торгівлі «Модник» придбано партію зонтів — 100 шт. на сум у 5 214,00 грн., в т. ч. ПДВ 20% — 869,00 грн. Вся партія була реалізована за ціною продажу 68,00 грн. за 1 шт. Один

зонт був повернений покупцем, якому була компенсована вартість покупки. Гарантійний строк на товар не встановлений.

Необхідно відобразити в обліку:

- 1.оприбуткування товару та зобов'язання перед постачальником;
- 2.нарахування суми торгової націнки;
- 3.реалізацію всієї партії товару та списання її вартості;
- 4.повернення товару покупцем.

Література: [1, 13, 20, 21]

Заняття 7.

Тема 6. Облік витрат торговельних підприємств. Облік доходів та фінансових результатів торговельних підприємств

Питання для обговорення:

1. Визначення витрат підприємств торгівлі
2. Класифікація витрат підприємств торгівлі
3. Характеристика рахунків для обліку витрат підприємств торгівлі
4. Особливості формування витрат підприємств торгівлі
5. Кореспонденція з обліку витрат підприємств торгівлі
6. Визначення доходів підприємств торгівлі.
7. Класифікація доходів підприємств торгівлі.
8. Характеристика рахунків для обліку доходів підприємств торгівлі.
9. Кореспонденція рахунків з обліку доходів підприємств торгівлі
10. Формування фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі.
11. Облік фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі та ресторанного господарства.

Практична частина.

Приклади вирішення задач.

Задача 7.1. 25 січня 20__ року покупцю відвантажено товари вартістю 2 400,00 грн. (в т.ч. ПДВ). Собівартість реалізованих товарів становить 1 500,00 грн. В обліку операції будуть відображені таким чином (табл. 7.1).

Таблиця 7.1 - Журнал реєстрації господарських операцій за січень 20 __ року

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1.	Визнання доходу від реалізації товару на момент реалізації	361	702	2 400,00
2.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	400,00
3.	Списано собівартість реалізованих товарів	902	28	1 500,00

Задача 7.2. 20 січня 20__ року відвантажено покупцеві товар за договором комісії. За договором комісії вартість товару становить 6 000,00

грн. (в т.ч. ПДВ), дохід комісiонера за наданi послуги — 600,00 грн. (в т.ч. ПДВ). В обліку операції будуть відображені таким чином (табл. 7.2).

Таблиця 7.2 - Журнал реєстрації господарських операцій за січень 20__ року

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1.	Одержано товар на комісію	024	-	6 000,00
2.	Відвантажено комісійний товар покупцеві	361	702	6 000,00
3.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	1 000,00
4.	Списано товар з позабалансового рахунку	-	024	6 000,00
5.	Визнано заборгованість за товар перед комітентом	702	685	5 000,00
6.	Одночасно на суму податкового кредиту	641	685	1 000,00
7.	Визнано дохід від надання послуг за договором комісії	361	703	600,00
8.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	703	641	100,00
9.	Віднесено чистий дохід на фінансовий результат	703	791	500,00

Задача 7.3. Згідно договору купівлі-продажу покупець має сплатити за одержаний товар 12 000,00 грн. (в т.ч. ПДВ — 2 000,00) протягом 30 днів з дати одержання. Якщо покупець здійснить оплату протягом 5 днів, то згідно договору отримає знижку в розмірі 10 % від вартості придбаного товару. Оплата протягом 5 днів для отримання знижки має бути в повному обсязі. Покупець сплатив вартість товару протягом 4 днів.

В обліку операції будуть відображені таким чином (табл. 7.3).

Таблиця 7.3 - Журнал реєстрації господарських операцій за січень 20__ року

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1.	Визнання доходу від реалізації товару на момент реалізації	361	702	12 000,00
2.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	2 000,00
3.	Надана знижка покупцю	704	361	1 200,00
4.	Скориговано податкове зобов'язання з ПДВ методом «червоного сторно»	704	641	(200, 00)
5.	Отримана оплата від покупця	311	361	10 800,00
6.	Дохід від реалізації віднесено на фінансовий результат	791	702	10 000,00
7.	Скоригований фінансовий результат на суму знижки	791	704	1 000,00

Задача 7.4. В січні 20__ року підприємство відвантажило товар покупцеві за контрактною вартістю 30 000,00грн. (в т.ч. ПДВ). Собівартість реалізованих товарів становить 20 000,00 грн., адміністративні витрати — 4 000,00 грн., витрати на збут — 1 000,00 грн.

1. Відобразити операції в обліку, при умові, що перша подія (табл. 7.4):

а) відвантаження товару;

б) оплата товару.

2. Визначити суму податку на прибуток за обліковими даними.

3. Визначити фінансовий результат.

Таблиця 7.4 - Журнал реєстрації господарських операцій за січень 20__ року

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
Перша подія — відвантаження товару				
1.	Визнання доходу від реалізації товару на момент реалізації	361	702	30 000,00
2.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	5 000,00
3.	Відображено собівартість реалізованих товарів	902	28	18 000,00
4.	Отримано оплату за товар від покупця	311	361	30 000,00
5.	Списано дохід від реалізації товарів на фінансовий результат	702	791	25 000,00
6.	Списано собівартість реалізованих товарів на фінансовий результат	791	902	18 000,00
7.	Списано на фінансовий результат витрати на збут	791	93	1 000,00
8.	Списано на фінансовий результат адміністративні витрати	791	92	4 000,00
Перша подія — оплата товару				
1.	Надійшла від покупця передоплата за товар	311	681	30 000,00
2.	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ в суму передоплати	643	641	5 000,00
3.	Визнання доходу від реалізації товару на момент реалізації	361	702	30 000,00
4.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	702	643	5 000,00
5.	Відображено собівартість реалізованих товарів	902	28	18 000,00
6.	Проведено взаємозалік заборгованостей	681	361	30 000,00
7.	Списано дохід від реалізації товарів на фінансовий результат	702	791	25 000,00

8.	Списано собівартість реалізованих товарів на фінансовий результат	791	902	18 000,00
9.	Списано на фінансовий результат витрати на збут	791	93	1 000,00
10.	Списано на фінансовий результат адміністративні витрати	791	92	4 000,00
Визначення фінансового результату та податку на прибуток				
1.	Визначено податок на прибуток та відображено його у фінансових результатах: $((25\ 000,00 - 18\ 000,00 - 1\ 000,00 - 4\ 000,00) \times 0,19)$	981 91	641 981	?
2.	Відображено суму нерозподіленого прибутку	791	441	1 540,00

Задача 7.5. В січні 20__ року підприємство відвантажило товар покупцеві на суму 1 200,00 грн. (в т.ч. ПДВ) з відстрочкою платежу на три місяці. Собівартість реалізації товару становить 800,00 грн. Підприємством сформовано резерв сумнівних боргів у сумі дебіторської заборгованості. По закінченню визначеного терміну підприємство одержало відомості про неплатоспроможність покупця. В обліку операції будуть відображені таким чином (табл. 7.5).

Таблиця 7.5 - Журнал реєстрації господарських операцій за січень 20__ року

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дебет	Кредит	
1.	Визнання доходу від реалізації товару на момент реалізації	361	702	1 200,00
2.	Одночасно визнається податкове зобов'язання з ПДВ	702	641	200,00
3.	Списано собівартість реалізованих товарів	902	28	800,00
4.	Створено резерв сумнівних боргів	944	38	1 200,00
5.	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації товару	702	791	1 000,00
6.	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902	800,00
7.	Списано безнадійну заборгованість за рахунок резерву сумнівних боргів	38	361	1 200,00

Задачі для самостійного вирішення.

Задача 7.6. Підприємство оптової торгівлі реалізувало товар на суму 36 000,00 грн. (в т.ч. ПДВ). За придбання значної партії товару покупцю надано знижку 5% від продажної вартості товару.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.7. Підприємство отримало аванс від покупця на суму 10 000,00 грн. в цьому ж звітному періоді покупцю відвантажено товар на суму 10 000,00 (в т.ч. ПДВ).

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.8. 21 січня 20__ року підприємство отримало від покупця вексель в рахунок заборгованості за відвантажений товар на суму 12 000,00 грн. на 30 днів під 10% річних. 21 лютого 20__ року покупець погасив заборгованість за векселем разом з відсотками.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.9. Підприємством у листопаді 20__ року перераховано за підписку бухгалтерського журналу на весь наступний рік кошти в сумі 1 500,00 грн.

Зробити бухгалтерські проведення за листопад поточного року та за перший квартал наступного року.

Задача 7.10. Підприємство реалізувало товари на суму 120 000,00 грн. (в т.ч. ПДВ). Собівартість реалізованих товарів — 90 000,00 грн. Витрати на збут — 5 000,00 грн. Адміністративні витрати — 8 000,00.

Відобразити операції в обліку. Визначити фінансовий результат.

Задача 7.11. Підприємством за березень 20__ року здійснено наступні витрати: нарахована заробітна плата адміністративному персоналу 20 000,00 грн., витрачено на потреби адміністрації підприємства паперу та канцтоварів на суму 1 000,00 грн., списано витрати на зв'язок головного бухгалтера та директора підприємства в сумі 300,00 грн., витрачено на обслуговування легкового автомобіля директора підприємства — 1 000,00 грн., нарахована амортизація автомобіля — 500,00 грн., нарахована амортизація адміністративної будівлі — 1 000,00 грн.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.12. Підприємством за березень 20__ року здійснено наступні витрати: нарахована заробітна плата персоналу відповідальному за реалізацію товарів 10 000,00 грн., витрачено на потреби відділу збуту підприємства паперу та канцтоварів на суму 500,00 грн., списано витрати на зв'язок комерційного директора підприємства в сумі 100,00 грн., витрачено на обслуговування легкового автомобіля комерційного директора підприємства — 500,00 грн., нарахована амортизація автомобіля — 500,00 грн., нарахована амортизація будівлі складу — 1 000,00 грн., сплачена за рекламні послуги — 2 000,00 грн.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.13. Підприємство реалізувало товари в обмін на основні засоби на суму 20 000,00 грн. (в т.ч. ПДВ). Собівартість реалізованих товарів — 8 000,00 грн. Витрати на збут — 2 000,00 грн. Адміністративні витрати — 4 000,00.

Відобразити операції в обліку. Визначити фінансовий результат.

Задача 7.14. Підприємство отримало від постачальника товар на суму 6 000,00 грн. (в т.ч. ПДВ). В наслідок часткового псування в наступному місяці товар був уцінений на 500,00 грн.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.15. На підприємстві внаслідок надзвичайних подій згорів легковий автомобіль первісною вартістю 150 000,00 грн. На момент події на

автомобіль нарахований знос в сумі 20 000,00 грн. Автомобіль був застрахований, внаслідок чого страхова організація сплатила 100 000,00 грн. Підприємством оприбутковано металобрухт на суму 500 грн.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.16. Під час проведення планової інвентаризації комісією виявлено нестачу товару на складі на суму 100,00 грн. В результаті службового розслідування виявилось, що нестача виникла з вини комірника. Сума нестачі внесена комірником в касу підприємства.

Відобразити операції в обліку.

Задача 7.17. Підприємство володіє депозитними сертифікатами на суму 20 000,00 грн., на які нараховуються 30% річних. Крім того здає обладнання вартістю 10 000,00 грн. у фінансову оренду, щомісячний платіж при цьому становить 1 000,00 грн.

Визначити фінансовий результат від фінансової діяльності підприємства за місяць. Відобразити операції в обліку.

Задача 7.18. Підприємство є власником 40% акцій іншого підприємства, яке за результатами року отримало чистий прибуток в сумі 10 000,00 грн. і всю суму направило на виплату дивідендів.

Визначити фінансовий результат від участі в капіталі. Відобразити операції в обліку.

Задача 7.19. Підприємство реалізувало комп'ютер вартістю 1 500,00 грн. Первісна вартість комп'ютера становила 2 000,00 грн. Сума нарахованого зносу 500,00. Визначити дохід від реалізації комп'ютера.

Відобразити операції в обліку.

Література: [1, 13, 20, 21]

VIII. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Облік торговельних операцій» проводиться за наступними напрямками та формами (табл. 8.1).

Таблиця 8.1

Форми самостійної роботи студентів

Напрямки самостійної роботи студентів	Форми самостійної роботи студентів	Форми контролю
Самостійна робота у вигляді домашніх завдань, які студенти отримують під час аудиторних занять	1. Самостійне вивчення окремих питань та розділів курсу	- огляд літератури, - усне опитування
	2. Самостійне вивчення окремих нормативних документів	- конспект нормативного документу
	3. Виконання домашніх завдань по розв'язанню задач, які вирішувалися на практичних заняттях	- перевірка задач

Самостійна індивідуальна робота студентів	4. - Індивідуальні завдання для самостійного опрацювання - Творчі індивідуальні завдання для самостійної роботи	- реферат, - критичний огляд наукових публікацій
---	--	---

По - перше, самостійна робота студентів передбачає роботу, яка здійснюється для кращого засвоєння матеріалу під час аудиторних занять у вигляді **домашніх завдань**, які студенти отримують в аудиторії під час лекційних та практичних занять. Цей вид самостійної роботи проводиться у наступних формах:

- самостійне вивчення окремих питань або розділів курсу;
- підготовка до практичних занять – виконання домашнього завдання по розв'язанню задач або частини наскрізної задачі, які вирішувалися на практичних заняттях

По-друге, самостійна робота **за індивідуальними завданнями** з метою кращого засвоєння курсу, а також придбання навичок наукової та дослідницької роботи. Цей вид самостійної роботи проводиться у наступних формах:

- індивідуальні завдання для самостійного опрацювання;
- творчі індивідуальні завдання для самостійного опрацювання.

Завдання для самостійного вивчення окремих питань та розділів курсу «Облік торговельних операцій» представлено в табл. 8.2. Це питання, які потребують опрацювання окрім основної ще й додаткової літератури, фахової періодики.

Таблиця 8.2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості організації торговельної діяльності	5
	№ 1. Види торговельної діяльності, які підлягають ліцензуванню	1
	№ 2. Випадки, в яких дозволяється не застосовувати РРО	1
	№ 3. Особливості обліку податку на прибуток платників, які придбавають торгові патенти	1
	№ 4. Організація обліку на підприємствах торгівлі	1
	№ 5. Види цін, які застосовуються підприємствами торгівлі	1
2	Облік надходження та оприбуткування товарів і тари в оптовій торгівлі	4
	№ 6. Характеристика рахунків для обліку надходження і оприбуткування товарів і тари	1
	№ 7. Облік нестач виявлених при прийманні товару	1
	№ 8. Організація складського обліку товарів і тари.	1
	№ 9. Звітність матеріально-відповідальних осіб	1
3	Облік реалізації товарів в оптовій торгівлі	6
	№ 10. Характеристика рахунків для обліку реалізації	1

	товарів і тари	
	№ 11. Облік реалізації товарів за бартерними контрактами	1
	№ 12. Облік безоплатної передачі товарів	1
	№ 13. Облік вибуття товарів в результаті інвестиції до статутного капіталу	1
	№ 14. Інвентаризація товарів та облік її результатів	1
	№ 15. Облік переоцінки товарів	1
4	Облік товарних операцій в роздрібній торгівлі	5
	№ 16. Особливості формування, встановлення та застосування цін у роздрібній торгівлі	1
	№ 17. Характеристика рахунків для обліку надходження товарів і тари	1
	№ 18. Облік тари та тарних матеріалів	1
	№ 19. Облік товарних втрат та переоцінки товарів	1
	№ 20. Інвентаризація товарів та облік її результатів	1
	Облік реалізації товарів в роздрібній торгівлі	4
	№ 21. Облік реалізації товарів у дрібнороздрібній торгівлі	1
	№ 22. Облік реалізації товарів через інтернет-магазини	1
	№ 23. Облік реалізації товарів зі знижками	1
	№ 24. Облік повернення товарів покупцями	1
	Облік витрат торговельних підприємств	2
	№ 25. Характеристика рахунків для обліку витрат підприємств торгівлі	1
	№ 26. Особливості формування витрат підприємств торгівлі	1
	Облік доходів та фінансових результатів торговельних підприємств	2
	№ 27. Характеристика рахунків для обліку доходів підприємств торгівлі.	1
	№ 28. Формування фінансових результатів діяльності підприємств торгівлі.	1
	Індивідуальне науково-дослідне завдання	4
	Всього	32

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу та творчу діяльність. Індивідуальна робота студентів має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також можливості застосування цих знань на практиці.

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача. Індивідуальні завдання з дисципліни «Облік

торговельних операцій» спрямовані на поглиблене опрацювання теоретичних основ, прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; підготовку конспектів навчальної та наукової літератури. Для окремих студентів індивідуальні завдання мають науково-дослідний характер та спрямовані на проведення власних наукових досліджень, підготовку до олімпіад, конференцій та наукових публікацій. У цьому випадку індивідуальні завдання передбачають проблемну тематику.

Для виконання індивідуальних завдань для самостійного опрацювання студентам пропонується нижченаведена тематика:

1. Особливості обліку фірмової торгівлі.
2. Матеріальна відповідальність працівників, процес інвентаризації, різні причини виникнення недостач: природний збиток; псування; розкрадання.
3. Товарообіг торговельного підприємства.
4. Порядок ціноутворення та контроль за дотриманням цін.
5. Сертифікація товарів.
6. Особливості укладання договорів торговельними підприємствами.
7. Формування товарних ресурсів. Номенклатура товарів.
8. Формування первісної вартості товарів.
9. Методи обліку транспортно-заготівельних витрат.
10. Види переоцінки товарів: обов'язкова, добровільна та не заборонена переоцінка вартості товарів.
11. Переоцінка товарів на дату складання балансу. Чиста вартість реалізації. Порядок бухгалтерського та податкового обліку результатів переоцінки товарів.
12. Порядок реєстрації юридичної особи у сфері торгівлі.
13. Суб'єкти продажу товарів у роздріб. Умови легалізації роздрібною торгівлі. Елементи роздрібною торговельною мережі.
14. Особливості формування облікової політики на підприємствах роздрібною торгівлі.
15. Бухгалтерський облік вартості патенту у суб'єктів підприємницької діяльності, що перебувають на загальній системі оподаткування.
16. Бухгалтерський облік вартості патенту у суб'єктів підприємницької діяльності, що перебувають на спрощеній системі оподаткування.
17. Порядок реєстрації і використання РРО.
18. Основні елементи облікової політики щодо обліку товарів.
19. Облік надходження товарів на підприємства роздрібною торгівлі як внеску до статутного капіталу.
20. Організація матеріальної відповідальності на торговельному підприємстві.
21. Облік надходження товарів зі складу за купівельними цінами.
22. Облік надходження товарів зі складу за продажними цінами.
23. Облік повернення товарів покупцями.

24. Облік внутрішнього відпуску товарів на торговельних підприємствах.

25. Загальна схема бухгалтерського обліку відвантаження і реалізації товарів. Облік відвантаження і реалізації товарів з передоплатою. Облік відвантаження і реалізації товарів без передоплати.

26. Фінансовий результат від основної діяльності, визначення прибутків або збитків.

27. Визначення та види цін. Структура цін та вільного ціноутворення підприємства.

28. Визначення ціни за методом повної собівартості.

29. Визначення ціни за методом торгової націнки.

30. Визначення ціни за методом розрахунку ціни в залежності від терміну реалізації товару.

31. Облік надходження товарів на підприємство роздрібною торгівлі за договорами комісії (доручення).

32. Бухгалтерський облік та особливості податкового обліку операцій з придбання товарів через комісіонерів (повіренних).

33. Комісійна винагорода та облік здійснення розрахунків між комісіонером та комітентом.

34. Схема оформлення та обліку переоцінок комісійного товару.

35. Облік послуг зі зберігання товару.

36. Бухгалтерський облік та оподаткування продажу комісійних товарів.

37. Особливості діяльності торговельних посередників, її облік та оподаткування.

38. Види та функції торгових посередників.

39. Особливості оподаткування торговельних посередників.

40. Облік та звітність в діяльності торгових посередників.

41. Документальне оформлення операцій з тарою, особливості бухгалтерського і податкового обліку різних видів тари.

42. Види торгових знижок.

43. Порядок відображення операцій надання знижок у бухгалтерському обліку.

44. Бухгалтерський облік торгівлі зі знижками.

ІХ. КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

При викладанні дисципліни «Облік торговельних операцій» використовуються такі методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

1) методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, колоквиуми, іспити, усне програмоване опитування;

2) методи письмового контролю: контрольні письмові роботи, письмові іспити, програмовані письмові роботи;

3) методи лабораторно-практичного контролю: контроль за допомогою комп'ютера (навчально-контрольні програми).

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється протягом семестру з метою перевірки розуміння та засвоєння певного матеріалу, навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал тощо. Поточний контроль засвоєння знань студентами при викладанні дисципліни «Облік торговельних операцій» здійснюється за наступними методами:

- експрес-контроль;
- усне опитування;
- перевірка задач домашнього завдання;
- тестування за темами та окремими питаннями;
- презентація ІНДЗ.

Структуру змістових складових за об'єктами, формами навчання та форми контролю представлено в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Структура змістових складових за формами навчання та форми контролю

Змістові складові	Елементи змістових складових за формами навчання					Проміжний тематичний контроль
	ЛК	СЗ	ПЗ	ЛР	СР	
Блок. 1	Тема 1-3		ПЗ № 1-4	-	За формами передбаченими в робочій програмі	Контрольна робота №1
Блок. 2	Тема 4-7		ПЗ № 5-7	-	За формами передбаченими в робочій програмі	Контрольна робота №2
Форма поточного контролю	експрес-контроль.		- перевірка задач, - письмові контрольні роботи, - тестування за темами, - тестування за окремими питаннями.	-	Перевірка: - оглядів літератури, - домашнього завдання (задачі, вправи, розрахунки), - презентація рефератів.	X

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих завершальних етапах. Підсумковий контроль при викладанні дисципліни «Облік торговельних операцій» проводиться у формі проміжного тематичного контролю.

Поточний контроль передбачає оцінку засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточної успішності студентів. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння студентом певного матеріалу, вироблення навичок здійснення

певних облікових процедур та розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати та презентувати певний матеріал.

Оцінювання знань студентів при вивченні дисципліни «Облік торговельних операцій» здійснюється за 100 бальною шкалою, яка передбачає поточний та підсумковий контроль. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за окремими темами, подано в наступній таблиці.

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Блок 1			Блок 2				100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
15	15	15	15	15	12,5	12,5	

Критерії оцінки заліку:

- «зараховано» - студент має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «незараховано» - студент має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проект (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C	задовільно	
64-73			
60-63	E		
35-59	PX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	P	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання - це засоби взаємопов'язаної діяльності викладача і студента, спрямованої на вирішення завдань навчання, виховання і розвитку.

Особливістю деяких методів навчання у вищих навчальних закладах є певна бінарність, тобто тотожність окремим формам організації навчального процесу. Це пояснюється багатофункціональністю педагогічних явищ та процесів. Так, лекція - це метод навчання і водночас форма організації навчання.

При викладанні дисципліни «Облік торговельних операцій» застосовуються такі методи навчання:

- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;

- методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності;

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Всі вони за джерелом знань поділяють на словесні, наочні, практичні. Словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж. При викладанні дисципліни «Облік торговельних операцій» застосовуються здебільшого лекції та пояснення.

Лекція як метод навчання має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета, вона не тільки стимулює конкретно-образне мислення, а й активізує логічне мислення студентів, послідовно з'ясовує всі пункти плану. Висунені в лекції ідеї викладаються з урахуванням рівня підготовки слухачів, усі поняття та терміни пояснюються, аргументуються, при цьому, протягом всієї лекції активізується увага студентів на проблемних питаннях за темою заняття тощо.

Пояснення - доказовий виклад матеріалу, пов'язаний з вивченням правил, природничо-математичних законів та явищ. При викладанні дисципліни «Облік у банках» метод пояснення застосовується як на лекціях, так і під час практичних занять, консультацій тощо.

Наочні методи навчання включають спостереження, ілюстрація, демонстрація. При викладанні дисципліни «Облік ЗЕД» серед них застосовується ілюстрація - показ ілюстрованих посібників (плакатів, малюнків, таблиць тощо).

Практичні методи навчання: вправи, лабораторні роботи, практичні роботи, графічні роботи, експеримент, виробнича (педагогічна) практика. Серед них для дисципліни «Облік торговельних операцій» застосовуються вправи.

Вправа - метод навчання, що полягає у повторенні певних дій, під час яких виробляють уміння та навички застосування набутих знань як у звичайних, так і незвичайних умовах. Вправи є усні, письмові, графічні, технічні. Розрізняють також тренувальні (за зразком, інструкцією) та творчі вправи (розв'язання евристичних та проблемних завдань). Вправи застосовують на практичних заняттях.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Господарський кодекс України. — К.: Кондор, 2003. — 208 с.
2. Податковий кодекс України / Закон України №2755-УІ від 02.12.2010 р.
3. Цивільний кодекс України. — К.: Кондор, 2003. — 400 с.
4. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999. № 996 - XIV.
5. Закон України від 03.12.90 р. № 507-XII "Про ціни і ціноутворення".
6. П(С)БО 9 "Запаси", затверджене наказом МФУ від 20.10.99. № 246.

7. П(С)БО 12 "Фінансові інвестиції", затверджене наказом МФУ від 26.04.2000 №91.
8. П(С)БО 13 "Фінансові інструменти", затверджене наказом МФУ від 30. 11.2001 №559.
9. П(С)БО 15 "Дохід", затверджене наказом МФУ від 29.11.99. № 290.
- 10.П(С)БО 16 "Витрати", затверджене наказом МФУ від 31.12.99. №318.
- 11.П(С)БО 21 "Вплив змін валютних курсів", затверджене наказом МФУ від 10.08.2000. № 559.
- 12.План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом МФУ від 30. 11.1999 №291.
- 13.Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.1999. №291.
- 14.Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку, затверджені наказом МФУ від 29.12.00. № 356.
15. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торгівельній діяльності. Затверджені наказом Міністерства економіки та з питань Європейської інтеграції України від 23 травня 2002 р. № 145.
16. Положення про порядок уцінки і реалізації продукції, яка залежала, з групи товарів широкого вжитку і продукції виробничо-технічного призначення, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.09.96 р. № 120/190.
17. Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей, затверджений наказом Міністерства економіки України від 31.05.93 р. № 37-20/248, наказом Міністерства фінансів України від 31.05.93 р. № 07-104.
18. Порядок ведення обліку приросту (убутку) балансової вартості покупних товарів (крім активів, які належать амортизації, цінних паперів і деривативів), матеріалів, сировини (палива), комплектуючих виробів і напівфабрикатів на складах, в незавершеному виробництві і залишках готової продукції (в тому числі малоцінних предметів на складах), затверджено наказом Міністерства фінансів України від 11.06.98 р. № 124.
19. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицікий В.М. та ін. Організація торгівлі: підручник; 2-ге вид., перероб. Та доп. / за редакцією В.В. Апопія. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 616 с.
20. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [підручник для студентів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" вищих навчальних закладів] / Бутинець Ф.Ф., Фойналович О.П., Томашевська І.Л. - [4-е вид., доп. і перероб.]. - Житомир: ПП "Рута", 2006. - 528 с.
21. Бухгалтерський облік в торгівлі. Підручник. За ред. Проф. Ф.Ф. Бутинця. -Житомир: ПП Рута, 2002. -576 с.

22. Грабова Н.М. та ін. Бухгалтерський облік в торгівлі: Навч. посібн. Для студ. вищ. навч. закл. / Н.М. Грабова, В.М. Добровський, за ред М.В. Кужельного. - К. А.С.К., 2004 р. - 800 с.
23. Гура Н.О. Облік видів економічної діяльності: Навчальний посібник. -К.: Знання, 2004.-541 с.
24. Дерій В.А. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві: Курс лекцій. - Тернопіль: Джура, 2003. - 92 с. Основи організації торговельної діяльності /Підручник за ред. Ф.Ф. Бутинця - Житомир, ЖІТІ, 2000 - 608 с.
25. Куцик П.О., Коваль Л.І., Макарук Ф.Ф. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві: Навчальний посібник. 2010р.- 504 с.
26. Лучко М.Р. Облік комерційної діяльності: Підручник для студентів вузів / М. Лучко, О. Адамик,; М-во освіти і науки України, Тернопільська акад. нар. госп-ва. -Тернопіль: Карт-бланш, 2005. -441 с: табл.. - Бібліогр.: с. 419.
27. Організація первинного обліку та економічного аналізу на прикладі підприємств торгівлі: Навчальний посібник / Василь Рудницький, Інна Лазаришина, Василь Бачинський; М-во науки і освіти України, Укр. держ. ун-т водного госп. та природокористування . -Київ: ВД "Професіонал, 2004. -478 с. -Бібліогр.: с. 152.

Допоміжна

1. Алпатова Н. Як визначають собівартість реалізованих товарів у роздробу// Все про бухгалтерський облік №17 від 23.02.01р.,с.15
2. Андрущак Б. Облік торговельних націнок у роздрібній торгівлі // Дебет-Кредит, № 39, 2008р. - С. 12-17.
3. Батищев В. Транспортно-заготівельні витрати: формування ціни і звітність //бухгалтерія №9 від 26.02.01р.,с. 58
4. Голов С. Міжнародні стандарти фінансової звітності: сучасний стан та застосування // Бухгалтерський облік і аудит. - 2005. - №8-9.
5. Нищенко Л. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з Міжнародними стандартами // Бухгалтерський облік і аудит. - 2006. -№9.
6. Павлов П.В Вплив облікової політики на організацію обліку запасів// Вісник ЖДТУ. - 2004. - №1. - С. 152 - 156.
7. Романчук К.В, Кузьмін Дн.Л. Організація договірного процесу обліково-правовий аспект / К.В. Романчук, Дн.Л. Кузьмін // Вісник ЖДТУ / Економічні науки.-2011.-№ 1 (55).-С. 145.
8. Рудюк Г.Г. Активи підприємства - питання визначення, класифікації, складу та розміщення їх у балансі / Г.Г. Рудюк. - Вісник ЖТТІ, № 6, С. 104-110.
9. Смірнова І.В. Особливості обліку товарних контрактів за національними та міжнародними стандартами // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - Вип. 14. - Кіровоград: КНТУ, 2008. С. 323-326.
11. Смірнова І.В., Смірнова Н.В. Гармонізація бухгалтерського та податкового обліку операцій з купівлі-продажу іноземної валюти // Наукові

праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. -Вип. 22. Част 2. - Кіровоград: КНТУ, 2012.- С. 323-326.

12. Солошенко Л. Займаємося торгівлею: які документи на товари необхідні?// Податки та бухгалтерський облік. № 20 (429), 2001р. - С. 42-47.

10. Сумец А.М. Общие вопросы проектирования складов / А.М. Сумец // Логистика: проблемы и решения. - 2007. - № 5 (12). - С. 30-37.

11. Таранишин А. Агрегованное планирование логистики / А. Таранишин // Дистрибуция и логистика. - 2005. - № 6. - С. 20-24.

12. Тарасюк М.В. Особливості організації та методичного забезпечення бюджетування в торговельних об'єднаннях // Формування ринкових відносин в Україні. - № 7(50). - 2005. - С. 38-43.

13. Федотова О.В. Управление конкурентоспособностью продукции диверсифицированной компании на основе системы контроллинга // Социально-экономические и технические системы: исследование, проектирование, организация. - 2006. - № 9. - С. 24-27.

14. Харитоновна А. Формування вартості товару//Бібліотека «Баланс». - № 8. -2007.-С. 15-20.

15. Хліпальська В. Значення оцінки вартості в обліку запасів товарно-матеріальних цінностей на підприємстві // Бухгалтерський облік і аудит. - № 3. -2002.-С. 25-31.

16. Хоптинський Ю. Організаційні аспекти бухгалтерського обліку //Бухгалтерський облік і аудит. - № 4, 2003. - С. 36-39.

18. Чумакова О. Облік транспортно-заготівельних витрат в оптовій торгівлі/ О. Чумакова // Економіка. Фінанси. Право. - 2002. - № 5. - С 19-22.

ХІІ. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Комп'ютерні інформаційні системи Гросбух, Ліга-Закон – доступ: комп'ютерний клас кафедри бухгалтерського обліку (ауд. 561а).

2. Демонстраційна версія комп'ютерної програми 1С: Бухгалтерія – доступ: комп'ютерний клас кафедри бухгалтерського обліку (ауд. 561а).

3. Бібліотечний фонд КНТУ – доступ: Бібліотека КНТУ, читальні зали 1-3, абонементи 1-2.

4. Електронні ресурси наукової бібліотеки ім. Вернадського – доступ: бібліотека КНТУ.

5. Бібліотечний фонд кафедри бухгалтерського обліку на паперових носіях – комп'ютерні класи кафедр «Бухгалтерського обліку» та «Аудиту і оподаткування».

6. Бібліотечний фонд кафедри на електронних носіях – доступ: комп'ютерний клас кафедри бухгалтерського обліку (ауд. 561а).

7. Мережа Internet – доступ: бібліотека КНТУ, комп'ютерний клас кафедри бухгалтерського обліку. Рекомендовані сайти:

Адреса	Зміст матеріалів
http://portal.rada.gov.ua/	Сервер Верховної Ради України
http://www.apu.com.ua/	Офіційний сайт Аудиторської палати України
www.buhgalteria.com.ua	Електронне видання газети «Бухгалтерія»

basa.tav.kharkov.ua	Електронне видання газети «Податки та бухгалтерський облік»
http://sts.gov.ua/	Офіційний сайт Державної фіскальної служби України
http://search.ligazakon.ua	База нормативно-правових актів, аналітика та консультація з ведення обліку
http://www.nbu.gov.ua/portal/	Наукова періодика України. Доступ до повних текстів 1139 журналів та збірників наукових праць. Ресурс Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
http://www.nbu.gov.ua/portal/nanu.html	Загальноакадемічний портал наукової періодики. Доступ до 83 журналів НАН України. Ресурс Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
http://www.nbu.gov.ua/e-journals/	Електронні наукові фахові видання (24 назви). Ресурс Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
http://www.buhgalter.factor.ua/	Електронне видання журналу «Бухгалтер»
http://www.buhcomp.ru/htm/news/body.php	Електронне видання журналу «Бухгалтер и комп'ютер»
http://www.bnb.kiev.ua/	Електронне видання журналу «Бухгалтерия. Налоги. Бизнес»
http://www.visnuk.com.ua/	Електронне видання журналу «Вісник податкової служби»
http://www.vopreco.ru/	Електронне видання журналу «Вопросы экономики»
http://dtk.com.ua/	Електронне видання журналу «Дебет-кредит»
http://sts.gov.ua	Податкове законодавство, узагальнюючі консультації, анонс подій
http://search.ligazakon.ua	База нормативно-правових актів, аналітика та консультація з ведення обліку
http://www.minjust.gov.ua	Нормативно законодавчі акти Міністерства юстиції України
http://www.kirstat.kr.ua	Нормативно правова база, статистична інформація, бланки звітної документації до органів статистики
http://www.minfin.gov.ua	Загальні засади організації бухгалтерського обліку, нормативно законодавчі акти з обліку у державному секторі, підприємницької діяльності, міжнародні стандарти
http://www.bank.gov.ua	Законодавчі та нормативні акти з банківської діяльності. періодичні видання НБУ
http://www.dkzr.gov.ua	Офіційний сайт Державного агентства земельних ресурсів України
http://udfpfg.org.ua	Офіційний Інтернет сайт Українського державного фонду підтримки фермерських господарств
www.buhgalteria.com.ua	Бланки бухгалтерської та податкової звітності
www.balance.ua	Анонс нормативно-законодавчої бази,

	консультації, щодо ведення бухгалтерського та податкового обліку
dtkk.com.ua	Бухгалтерські бланки, консультації з постановки обліку, роз'яснення, щодо дотримання податкового законодавства
www.vobu.com.ua	нормативно законодавча база, бланки бухгалтерського обліку та фінансової звітності, консультації
kazna.ucoz.ua	Нормативно законодавча база, бланки бухгалтерського обліку та фінансової звітності, консультації з проблем обліку в бюджетних установах
http://www.ukravtodor.gov.ua	Нормативно-правові документи у галузі дорожнього господарства
www.buh-galter.info	Інформаційно-аналітичний портал про бухгалтерський облік в Україні. Статі по бухгалтерському та податковому обліку, довідкова інформація, нормативні документи.
http://www.nbu.gov.ua	Нормативні акти України, дисертаційні автореферати, науково електронна бібліотека
http://pro-u4ot.info	інформація з різних джерел, що стосуються бухгалтерського обліку, аудиту, економіки, фінансів.
www.komuna.lviv.ua	Консультації з ведення обліку